Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 18 ИЮНЬ, 1987 ШУ. ★ № 73 (7419). ★ Мах 3 кеп.

Яхьа дневник

ЛаьрхІар кхоачашду

Сийлахь-боккхача Октябрян 70 шу дузаш, шийтталагІча пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъе аьнна доккхий декхараш тІайийцад Грозненски электромеханически завода болхлоша. Шерра социалистически яхь а йоаржаяь, шоай таронехи кхоачамехи бизза пайда а нийбеш цхьа бутт дІабахийтабац цар шоаш тІайица декхараш тІеххкхоачаш ца деш. Цудухьа дерригача технико-экономически хьокхамий пхе бетта задани кхоачашъярах ханал хьалха рапорт делар цар. ЙоагІачул дукхагІа ехкар 257 эзар сома маьха продукци, планагІа лаьрхІачул совгІа арахийцар 34 эзар сом мах бола товарни продукци 24 эзар сома маьха нормативно-цІена продукци.

Ховш ма хиллара моллагІча коллектива балха тІа керттердар лоархІаш да шин потребителашта продукцеца поставкаш яра договорни декхараш кхоачашдар. Цу хьокхамах бІаь процент лоархІаьй из. Къахьегама овсарде лакхъяра пхе бетта задани 109,8 процент кхоачаш а еш, соахка цу юкъа хинначул 7,6 процент лакхъяьй из. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах, кхомбарен хьурмат дарен режим чІоагІъярах планал совгІа продукци маьхалъяккхарах планал совгІа укх шера кхо эзар сом пайда баьб пачхахьалкхена.

Предприятерча цехех цхьаккха а яц шоаш укх юбилейни шера тІайийцача декхарех лоархІа ца еш. Царна юкъе а къаьстта дика болх а беш, даим социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Казак Николай Николаевича кулгалдеча электроконструкцей цехен Пожидаев Владимира кулгалдеча литейно-механически цехен коллективаш.

Деша дай бац

ШийтталагІча пятилетка шоллагІча шера тІайийца декхараш меттел пачхахьалкхен планах а лоархІа ца еш хьайоагІа «Чеченингушстройматериалы» яхача производственни объединене коллектив. Производственни хьокхамаш Іалаьмате ледара долаш чакхбаьккхар цо дІабаха пхи бутт. ТІайийца декхараш кхоачаш ца дарал совгІа, низткъа мара лоархІабаьбац объединене болхлой продукци маьхалъяккхарен товарни продукци арахецарен пхе бетта заданех. ГІишлош хьалйоттара йола блокаши етта кирпишки арахецара пхе бетта план 97,3 процент мара кхоачашъяьц. Ара ца хецаш йисай кхо миллиони 400 эзари кирпишк. Шоай потребителашта поставкаш яра долча договорни декхарех гаьнна лоархІабац уж. Царга дІа ца кхоачаш йисай 197 эзар сома маьха продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра пхе бетта задани 95,2 процент мара кхоачашъяьц укхаза.

Объединене коллективо доаха производственни хьокхамаш ниттта эсала да къахьегамен производственни дисциплина эсала а цхьы нонагІа кхоачамбоацараш а хилар бахьан долаш.

Доккхий декхараш тІа а ийца, шийтталагІча пятилетка шоллагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьй Грозненско-сельски ремстройуправлене Бетельгириев Булат керте латтача гІишлон участка гІишлонхоша. Шоаш тІайица декхараш толамца кхоачашдеш хьабоагІа уж. Шоай управленена инженерни корпус хьалъеш ба уж хІанз. Цига къаьстта дика къахьегаш я Керимхаджиев Айнди керте латтача каменщикий бригада коллектив.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) участка начальник Б. Бетельгириев, каменщик В. Богомолов, бригадир А. Керимхаджиев, каменщик М. Миназов. Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара сийна тІайица декхараш толамца кхоачашдара де дезарех лаьца дагабоалаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

Лакхъе доакъар Іалашдара ТЕМПАШИ ДИКАЛИ

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюрос, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен цхьана «Доакъар дукхагІа даккхаран цун дикал лакхъяран районашта, колхозий, совхозий, бригадай, предприятейн организацейн подсобни боахамий коллективашта юкъе республикански социалистически яхь йоаржаярах» соцам тІайийцаб.

Парте горкомашта, райкомашта, агропромышленни комплекса болхлой профсоюза обкома, РАПО, колхозийи совхозийи юкъхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта тІадожадаьд гІовен мошеи доакъар дукхагІа даккхара, цун дикал лакхъяра тІайица декхараш шин ханнахьа кхоачашдар духьа боахамашта, механизированни отрядаштеи звеноштеи юкъе шерра социалистически яхь йоаржаелга.

Интенсивни технологи, коллективнии дезален подряд юкъейоалаяра ларда тІа масса нахьа Іалашде деза доакъар кийчдерий къахьегама овсарле лакха хургйолаш болх вІаштІехьбаккхара хьалаш.

1987 шера доакъар дукхагІа даккхаран цун дикал лакхъяран районий, колхозий, совхозий, бригадай, предприятейн организацейн подсобни боахамий коллективай республикански социалистически яхьа условеш чІоагІъяьй.

Доакъар дукхагІа даккхаран цун дикал лакхъяран колхозий, совхозий, бригадай, предприятей, организацей подсобни боахамий коллективашта юкъе лелаеча яхье котбаьннараш тІабахара, «Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало» яхача республикански газеташ тІа сийлен Улг чІоагІдаьд. Республикански газетий редакцеша, телевидени радиовещани НГІАССР Госкомитето шерра дувца деза социалистически яхьах, хоам бе беза толашагІа йолча коллективаштен производства хьалхалаттараштен карагІдаьннарех, лаьттах эффективно пайда эца, доакъара дикал лакхъе, цунга дІадодар лохде йиш хулийтача балха формаехи методехи.

РЕСПУБЛИКАНСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА УСЛОВЕШ

Керттера хьокхамаш

Районашта, колхозашта, совхозашта, бригадашта, предприятейн организацейн подсобни боахамашта юкъе яхье котъьяннараш лоархІ, доакъар Іалашде доладаьча денз протеннага диллача хІара условни хьайбана доакъара единицай центнерах эггара лакхагІча хьокхамга кхаьча коллективаш.

Районаш, колхозаш, совхозаш, бригадаш, предприятейн организацейн подсобни боахамаш шера социалистически яхье котъьяннараш лоархІ, доакъара единица 110 граммал кІезигагІа дегІагІа дІалаташ йола протейн а йоацаш, условни хьайбана 22 центнер доакъара единицал кІезигагІа йоацаш Іалашъяраш. Іалашдаьча деррига доакъарца 90 процент, цхьоалагІча классах долчо дІа ма деххара хила деза.

Бригадашта юкъе котъяьнна коллективаш лоархІ, тІайица социалистически декхараш кхоачашдаь, доакъара культураш эгара дукхагІа хьувкъаь а чуийца а: люцерна йол — хІара гектара тІара 100 центнер, силоса хьажкІаш — 300, доакъара свеклаш — хІара гектара тІара 1500 центнер, кхы тайпа доакъараш — хий дехкача гектара тІара 80 центнер доакъара единицал кІезигагІа доацаши, хий дехкаш доацачара — 40 центнер.

Социалистически яхьа итог еш лоархІ:

— доакъара культураш кхееш толашагІа йолча агротехнически ханашка, йоа ца еш чуэцаш, лоаттаяра дІаоттаеш прогрессивни технологех пайда эцар;

— доакъара учет елга шиш болаш вІаштІехьдаккхар;

— коллективни (дезала) подряд, къахьегамах ахча далара прогрессивни форма юкъейоалаяр;

— Іалашдаьча доакъара дикал.

Итог яра порядок

Доакъар Іалашдеш районаштеи боахамаштеи юкъерча республикански социалистически яхьа итогаш бетта шоза ю: хьалхара итог— 1987 шера 15 июль хьатІахкоачаш, тІеххьара а — 1987 шера цхьоалагІа ноябрь хьатІакхоачаш. Бригадашта юкъе итогаш ю шера карагІдаьначунга хьежжа (промышленни предприятей, организацей подсобни боахамаш бригадаш санна лоархІ).

Боахамашкара материалаш профсоюзий райкомашца цхьана районни агропромышленни объединенеша республикански агропромышленни комитете хьайойт.

НГІАССР Госагропромаи агропромышленни комплекса болхлой профсоюза обкомен викалаш а болаш, итогаш яра йолча республикански комиссе шин дийнахьа хьож доакъар Іалашдеш баьча балха итогашка, тІаккха соцама проект дІалу КПСС обкома бюрога, НГІАССР Министрий Советага, облсовпрофаген ВЛКСМ обкомаген.

СовгІатий боарам

ХІара шин кІира баьча балха итогех яхье котъяьннача **районашта юкъе** призовой шин моттиг хьожаю.

Хьалхара моттиг яьккхача района яла хьожаю тешал а луш, КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен карара кара тела вымпел;

шоллагІа моттиг яьккхача района лу КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен Сийлен грамота.

Боахамашта юкъе призовой пхи моттиг хьожаю (цаІ хьалхара, шиъ шоллагІен шиъ кхоалагІен).

Хьалхара моттиг яьккхача боахама тешалца цхьана яла хьожаю КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен карара кара тела вымпел;

шоллагІа моттиг яьккхача боахамашта лу КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен сийлен грамоташ;

кхоалагІа моттиг яьккхача боахамашта лу КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен дипломаш.

Призовой моттигаш яьха районаши боахамаши республикански газеташ тІа чІоагІдаьча сийлен Улга тІа доах.

Шера итогех яхье котало яьккхараш укх тайпара совгІаташ лургдолаш да:

хьалхара моттиг яьккхача района тешали 6000 сом премии луш, яла хьожаю КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен карара кара тела ЦІе байракх;

шоллагІа моттиг яьккхача района лу 3500 сом премии КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен Сийлен грамота;

кхоалагІа моттиг яьккхача района лу 2000 сом премии КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен Диплом;

хьалхара моттиг яьккхача боахама тешалца цхьана лу КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен карара кара тела ЦІе байракх, цул совгІа фондел тІех кхы тІа а яла хьожаю цхьа автобуси шин единица хІанзара доакъар Іалашду техникен;

шоллагІа моттиг яьккхача боахамашта лу КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен сийлен грамоташ, яла хьожаю цхьацца грузовой автомашини цхьацца единица доакъар Іалашдеш йола техникен;

кхоалагІа моттиг яьккхача боахамашта лу КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен дипломаш, яла хьожаю шишша единица доакъар Іалашду техника.

Призовой моттигаш яьха районаши боахамаши республикански сийлен Улга тІа доах.

Бригадашта юкъе итт призовой моттиг хургья (3-цхьоалагІа, 3-шоллагІа, 4-кхоалагІа).

Яхьа шера яьча итогех хьалхара моттигаш яьхача бригадашта лургья тешалца цхьана КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен памятни вымпелаш, цул совгІа 1000 сом премии аргІа йоацаш коллективерча сага йоххара НГІАССР Министрий Совета резервера цхьацца «Жчгули» марках легковой машини;

шоллагІа моттиг яьккхача бригадашта лургья КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен сийлен грамоташ, 800 сом ахчан премеш, цул совгІа бригадерча хІара сага мах боацаш СССР-е гІолла туристически путевкаш;

кхоалагІа моттиг яьккхача бригадашта лургья КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофен ВЛКСМ обкомен дипломаш, 500 сом ахчан премеш, хІаьта бригадерча хІара сага мах боацаш СССР-е гІолла туристически путевкаш.

Зодчей социальни бехктокхам

Москве хьайийллай СССР архитекторий VIII съезд

Боккха ба советски архитекторий бехктокхам — халкъа эшар хьадар, вахара а балха а паргІата хургйола городаши поселкаши хьаяр, КПСС XXVII съездо оттадаь социально-экономически декхараш кхоачашдеча юкъе хьинаре дакъа лацар. Заводашта, электростанцешта, нах чубахаш хургдолча цІеноштa проекташ увттаеш, зодчеша болх бу кхоаненна а — цу предприятешка, цІеношка къахьегаш а бахаш а хургба хІанзара нах меттел, XXI бІаьшерера нах а. Бакъда укх тІеххьарча итташ шерашка хьадаб архитекторий цар духьа шоаш болх беча цу нахацара духхьалара бувзам, дІаьннай шоаш хІама кхоллача обществацара диалог. Гой, цудухьа сихха лакхбе беза архитектура дикала боарам, цун идейно-художественни чулоацам, лакхбе беза сага нравственни кхетам балара цун лоархІам.

16 июне Москве, Йоккхача Кремлевски двореце болх бе йолаелар СССР архитекторий VIII съезд.

ТІоараш а тоахаш безбаь тІайийцар съезда делегаташа новкъостий **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. В. Талызин, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добрынин, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, И. В. Капитонов.**

Президиуме ниттта ба боваш бола архитектораш, партийни, советскии общественни организацей, къахьегама коллективай викалаш, доазол дехьара хьашаш.

Доклад йир СССР архитекторий Союза правлене хьалхарча секретара **А. Т. Полянске.**

Вай съезде гулденнад Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу доалача, перестройка бокъонца йола революционни процесс хулача, берригача мехка белгалча хана. Цу процессе къаьстта лоархІам болаш я перестройке юххера де лерхІар — вай вахара ерригна оагІонаш кердайоахилга, социалистически строя творчески потенциал эггара йизагІа хьагучайоаккхалга белгалдаьккха КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленум.

Архитектура эргаяьккха тоаярен капитальни гІишлош хьалъярен керттера декхараш къоастадаьд парте XXVII съездо. Царех да жилищни проблема къоастаелга сихдари хІара советски дезал 2000 шу тІакхоачаш къаьсттача квартираца е индивидуальни цІенца Іалашбари. Социальни политика сихъярца дувзаденна сихха лакхлургда культурно-бытовой объекташ хьалъяра боарамаш. Наха къахьегара, бытан салаІаран дикагІдола хьалаш Іалашдергдолаш шерреи лергІен модернизаци а ре-конструкци а е еза нах чубахача цІеной, общественни фонда а промышленни предприятешта а. Цу шерача программо къоастаду берригача советски архитекторий балха лостамаш.

Вай доккхал а деш цІи яккха йиш я советски архитектораштa дукках къаьгга карагІдаьннарий. Беррига а 70 шера геттара боккха болх баьб нах дІа-са баха ховшабара, гІишлош хьалъяра, реконструкци яра а промышленни социальни хьакъехьа городаш а юрташ а дегІайоалаяра.

КарагІдаьннараш ма доаггІара лархІа а лоархІаш, вай бокъо яц харцахьа хиннарийи гІалатийи критически анализа тІара довла. Кхыча искусствех эргаш архитектурни произведенеех пайда эцарга геттара дукха халкъа средстваш дІайолх. Цудухьа вай гІалаташ дувларах доккха зе хул, ерригача обществас такха а дезаш. Духхьал творчески говзал лакхъярца мара тахан гучадоаккхалургдац зодчеш граждански кхетам болаш хилар. Вай творчески союз декхарийла я беррига архитектораш перестройканеи советски общество дегІаухилга сихдаран юкъе хьдда. гІулакхаца дакъа лацара оарцагІбаха.

Оратора анализ йир архитектуре укх тІеххьарча иттащ шерашка хиннача негативни тенденцей: городий генеральни планаш уттаеча дийннача цІенхашттарча гІалатий, типови проектироване кхоачамбоацарий, промышленни юртен архитектура проблемай, кхычар а. Эггара керттердар — из городаш еча шин цІенца, ковнаца, улицаца, вахаргволча моттига исторецеи шин тайпара хиларцеи, ландшафтацеи Іаламцеи вувзаденна вола саг вицвалар.

Доккхий творчески гІалаташ да мехка боккха лоархІам болча событешта хетаяь монументальни комплексаши памятникаши хьадеча, магистральни лостам хинна дІаэттай гигантомани, иллюстративность, парадни хозал.

ЛоархІаме моттиг лоацаш дийцар оратора архитектурни теорен критикан дешаш, кадраш кийчъяра проблемаш. Цо дийцар архитектура эргаяьккха тоаяра, наькъаш. Из хила еза зодче къахьегама престиж лакхъяр, архитекторий профессиональни говзал лакхъяри уж кийчбелга эргадаьккха тоадари, типови проектировани децентрализаце лостаме эргаяккхар, керда социальни заказаш дизза теркалдергдолаш проектно-гІишлош яра процесс вІаштІехьъяккхара структура хувцари керда формаш хьаяри, экономически механизм тоаяри архитектура дикала боарама стимулировани айяри, керда решенеш, проектни гІишлош яреи нормаш а правилаш а творчески лахара таронаш шеръяр духьа юхахьажар, хІаьта иштта массе боарамашка архитектурана доал делга эргадаьккха тоадар юкъеозаш долча гІулакхий комплекс. Сага фактор цу гІулакхий комплекс кхоачашъеча хьалхьоаяра тІаяхийта эргаяха еза вай творчески Союза общественни балха формаши методаши.

Керттера лоархІам болаш да архитекторий гІишлош еча комплексацара бувзамаш чІоагІдар, архитектурно-гІишлош яра практика эргаяьккха тоаяра тІаерзаяь конструктивни диалог дегІайоалаяр. Ха эттай перспективни, идеологически, социальни халкъабоахамеи де лерхІараш а декхараш а, хІаьта иштта архитектурно-гІишлош яра комплекса дерригача составной доакъой вІаший дувзаденна эргадахара система а юкъеозаш йола СССР комплексни архитектурно-гІишлош яра программа оттае.

Общественно-творческий балха ерригa формаши методаши кхоачашъеча кІийле хила еза гласность, принципиальность, архитектуреи архитекторий творчествои дегІаахара керттерча аспектай хьакъехьара шерра общественно-профессиональни хетар хьахилар. Цу принципаш тІа оттаяь хила деза Союза деррига вахар, цун организационни структуреи звеноши.

Зодчей керттера граждански творчески декхар да машара лаьрхІа гІишлош хьалъяри хІама кхоллари. Духхьал цудухьа СССР архитекторий Союзо США архитектораштa цхьана дІадахача шера «Дунен архитектораш, дизайнераш, планировщикаш ядерни тІом ца хилийтара тІехьа ба» яха дунен халкъашта юкъера болам хьалъайбара тІехьара инициатива кхайкаеш хилар. Из инициатива хьаллаьцар дуккхача мехкашкарча архитектораша.

— Вай бе безаш ба геттара боккха я хала а болх, — аьлар докладчико. — Перестройка хьаддача гІулакхашца хьаллацара, воай архитектура кердача боарам тІа яккхара, воай са а безам а вай городашкеи юрташкеи кхачийтара мел эшар дергда вай.

СССР СА центральни ревизионни комиссе доклад еш къамаьл дир цун председатела **С. В. Демидова.**

СССР СА Устава кердача редакце проектах доклад йир правлене секретара **Ю. П. Гнедовске.**

Цул тІехьагІа докладех йола пренеш йолаелар.

17 июне СССР архитекторий VIII съездо шин болх дІахо бир.

КАНДИДАТАШЦА ВІАШАГІКХЕТАР

Чакхъяла гаргакхоачаш латт хоржамий кампане лоархІамегІа йола аргІанара этап — хьалхе денз къахьегама коллективай собранешка моттигерча Советий депутаталлен халкъа судахой хиларан харжа оттабаьча кандидаташца хархархой вІашагІкхетараш.

Цу вІашагІкхетарашка гучахьа, гІулакхацарча, бакъдар духьала дІаоалача хьале дувц социальни чулоацам болча, къоастаянза йолча проблемех, боахама механизм эргайоаккхача халкъо тешал даьраша дакъа лоацаш хиларах.

ПМК-109 общежите харжархой вІашагІкхийтар Грозненски горсовета депутаталла кандидатаца, производственни швейни объединене вышивальщицаца **Мельникова Светлана Владимировнаца.**

Быта ЦІагІа округа харжархой вІашагІкхетар хилар Ленински районни Совета депутаталла кандидатаца, Нохч-ГІалгІай транспортни управлене производственни комбината слесараца **Клемин Михаил Георгиевичаца.**

№ 8 йолча юкъерча школе хиннача собране харжархой вІашагІкхийтар Грозненски городской Совета депутаталла кандидатаца, трамвайно-троллейбусни управлене водителаца **Полежакина Зоя Демьяновнаца.** Укхаза хилар иштта Ленински райсовета депутаталла кандидатаца, «Чечингшвейбыт» объединене закройщицаца **Мурзабекова Елизавета Магомедовнаца** даь вІашагІкхетар а.

Цу Совета депутаталла кандидат харжа оттаваьвар чурча гІулакхий Ленински райотдела начальник **Левченко Владимир Иванович.** Цунца вІашагІкхийттабар округа харжархой.

№ 60 йолча юкъерча школе харжархоща къамаьл деш хилар Ленински райсовета депутаталла кандидат, «Автоспецоборудование» яхача завода слесарь **Мусаев Эйло Авалуевич.**

Малхбузен элекросетей помещене чу а иштта собрани хилар. Харжархоща вІашагІкхетара укхаза баьхкабар Грозненски горсовета депутаталла кандидаташ, «Красный молот» завода шлифовальщица **Хатуева Зура Мовсаровнаи** цу предприяте № 8 йолча цеха токарь **Карпов Николай Анфилович.**

Чакхдаьннача вІашагІкхетарашка улицайн районийн куц хоздара, соцкультбыта объекташ хьалъяра, бахача наха транспортаца гІулакхаш делга тоадара хьакъехьа наказаш делар харжархоша депутаталла кандидаташта.

Цунца цхьана деш да халкъа судахой хилара кандидаташца дола вІашагІкхетараш. Масала, Н. К. Крупскай цІерагІча культура ЦІагІа харжархой вІашагІкхетар хилар Октябрьски райнарсуда халкъа судахо хилара кандидатаца **Большакова Мария Павловнаца.**

* * *

Укх деношка Малгобекски района Долакоарча культура ЦІагІа хилар Малгобекски городской Совета халкъа депутаталла кандидаташца даь вІашагІкхетар. Цар доверенни наха дийцар шоай коллективаша тешал даьчарий хьинарах, дикача оамалех, къахьегаме а юкъарча вахаре а царна карагІдийннарех.

Шоаш бахача моттигашка наьха вахара хьалаш, дІа-юха лела наькъаш тоадара, хица, электроэнергеца, кхачан продукташца дикагІа уж Іалашбара, соцкультбыта объекташ хьалъяра а, йолаш йолчарна лерттІа ремонт яра а дешаш къоастадар ловш шоай наказаш делар харжархоша депутаталла кандидаташ оттабаьча **Л. Я. Ильясовна, С. Н. Энгиноевна, Ю. Я. Узиевна, Л. М. Салтукиевна, М. Н. Умаровна.** ХІаьта цар хІаране дош делар наха денна наказаш дизза кхоачашдара шоаш низ а хьинар а кходерг ца хиларах.

Город Малгобека № 18 йолча школе а хилар вІашагІкхетар. Харжархой укхаза баьхкабар шоаш тешал даьча халкъа депутаталла кандидаташца дагабовлара.

ТІема а къахьегама а ветеран **Чередниченко Роман Сергеевич** Малгобекски Горсовета депутаталла кандидат харжа оттаваьвар бурув тохара балхий управлене коллективо. Иштта укх коллектива викал ва **Дзейтов Мухьмад а.** Шоай коллективо а харжархоша а денна наказаш дизза кхоачашдергхиларах дош делар цар, баркал аьлар массанена шоашта иззал тешал дарах.

Школе хиннача вІашагІкхетаре дакъа лаца баьхкача горсовета депутаталла кандидаташта юкъе бар центральни районни больница терапевтически отделене заведующи **Мержоев Ибрагим Ахметович** цу больница бераш деча отделене акушерка **Парагульгова Марина Беслановнаи.** Наьха унахцІено, могашал лораеш шоаш низ а хьинар а ца кходеш къахьегаргхилар, харжархоша шоашта денна наказаш кхоачашдергхилар белгалдаьккхар цар.

Иштта укхаза хилар «Малгобекнефть» НГДУ чуйоагІача ЖКХ воккхагІволча инженераца **Гайтукиев Ибрагим Аюбовичаца** даь вІашагІкхетар а. Харжархоша шийга даьча дукхача хаттарашта дизза жоп делар цо. Шийх бенна тешам бакъбергхиларах, наьха хьашташ, дехараш кхоачашдара деррига шийна могар дергхиларах тешал дир.

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ!

Дош гIулакхаца чIоагIде

Экономически обзор

Республике ерригa промышленность хьанийцача продукци маьхалъяккхара 1987 шера пхе бетта план тIеххоачашъяьй. ПланагIа лаьрхIачул совгIа маьхалъяккхай 8,4 миллион сома маьха тайп-тайпара продукци.

Социалистически яхье хьалха латташ я «Грознефть», «Севкавнефтегазпереработка», «Оргтехника» яхача объединеней, «Промавтоматика» НПО опытни завода, Грозненски ремонтно-механически завода, цементни завода, «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завода, кхы дукха а коллективаш.

Республикански агропрома ерригa предприятеш хьанийцача продукци маьхалъяккхара пхе бетта план 112,7 процент кхоачашъяьй.

Графикал дикка хьалха а баьнна къахьегаш ба Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой. Ер шу доладелча денз цар планал совгIа даьккхад 56 эзар тонн мехкдаьттеи 56 миллион кубически метр гази.

Дизельни доагор, ацетон, полиэтилен, тракторни прицепаш, хьу хьаароазара, цемент, вIашагIхетта аьшкбетона конструкцешни изделеши, мебель, кхачан продукце дукха тайпаш арахецара план а толамца кхоачашъяьй.

1987 шера дIабахача пхе бетта соахка цу юкъа хинначул цаIи ахи процент дукхагIа промышленни продукци арахийцай республике.

1986 шера пхе беттаца нийсйича Агропрома предприятеша арахеца продукци 15 процент тIаккхийттай, «Оргтехника» яхача производственни объединене — 8 процент, «Промавтоматика» НПО опытни заводе — 26, Грозненски ремонтно-механически заводе — 13, цементни заводе — 25 процент.

Цар а кхы дукхача коллективаи а опыто хьахьокх продукци дукхагIа хьаяра хIара производственни коллектива йоккхий таронаши кхоачамаши хилар.

Укх шера, ерригa промышленность кердача хьалашка болх бе йолаеннача хана, республикера цхьайола объединенеши предприятешн йиззача хозрасчетагеи шоашта финансировани яреги яьнна болх беш я, коллективаш производственни социальни даькъе дегIаахара керттера источник а хинна дIаэттад цига пайда белга, социалистически яхьа лоархIам кхы тIа а лакхбеннаб.

ДукхагIйолча промышленни предприятеша кхоачашдаьд 1987 шера пхе бетта дола договорни декхараш.

Царех я «Грознефть», «Севкавнефтегазпереработка», «Оргтехника» производственни объединенеш, «Терек» яхача производственни мебельно-дахчан хIамаш еча объединене, «Трансмаш», цементни, «Союзавтоматстром» ВНПО, опытно-экспериментальни, электроремонтни заводий, кхычар коллективаш.

Заводашкеи фабрикашкеи дIахо а балхаш дир реконструкци еши керда техника оттаеши. Цу гIулакхашка хIанз дIайохийт производственни гIишлош хьалъяра хьахьожаяьча ерригача капитальни вложенеех 40 процент совгIа яраш.

ДIахо а яьржар къахьегам вIаштIехьбаккхарен стимулировани яреи прогрессивни форма.

Къахьегама дисциплина чIоагIъяран балха ерригача участкашка бехктокхам айбаран тIадерзадаь балхаш дир. Цу дерригне таро хилийтар къахьегама овсарле лакхъяра планови заданеш 102,8 процент кхоачашъе.

Къахьегама овсарле лакхъяра план дикка тIеххоачашъяьй «Трансмаш», «Промавтоматика» НПО опытни, Грозненски «Нефтехимзапчасть», «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни, № 3 йолча маькх еча заводий коллективаша. Уж санна дола масалаш кхы дукха а доаладе йиш я.

Цхьабакъда, пхе бетта баьча балха итогаша хьахьокхачох, республике хIанз а кIезига яц тIехьаюсаш йола предприятеш. Продукци маьхалъяккхара пхе бетта план кхоачашъяьяц кхойтта предприяте.

Царех я ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», Гудермесски «Нефтехимзапчасть», «Металлист», ЧИУС-а Грозненски аьшкбетона конструкцей, Ассински консервни заводий, кхыча предприятей коллективаш.

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене дIа ца кхоачийташ йиса продукци 1,8 миллион сома маьха я, «Красный молот» заводо дIа ца луш йисар 6,3 миллион сома маьха я, продукци маьхалъяккхара план кхоачаш ца яьча ерригача предприятеша маьхал ца йоаккхаш йисай 11 миллион совгIа мах бола продукци.

Ерригa республика хьанийцача продукци маьхалъяккхара пхе бетта план, поставкаш яра задани а декхараш а тIехьа дIалаьрхIача 98 процент мара кхоачашъяьяц. Продукцена поставкаш яра договорни декхараш кхоачашдаьдац 24 предприяте, дIа ца йохьнйташ йиса продукци 15,8 миллион сома маьха я.

Iалаьмате дукха декхар тIадисад «Грознефтеоргсинтез» производственни объединенена, «Красный молот», ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», ЧИУС-а Грозненски аьшкбетона конструкцей заводий, швейни производственни объединене, кога гIирс беча фабрика, кхы цхьайолча предприятей коллективашта.

Пхе бетта баьча балха итогех къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц 16 предприяте. Царех я заводаш: «Красный молот», Гудермесски медицински инструменташ ер, ГI. Ахриева цIерагIа «Электроинструмент», «Металлист», Назрановски трикотажни фабрика, кога гIирс бу фабрика, «Чечингушстройматериалы» производственни объединени.

Лакхъяла еза къахьегама овсарле, дегIа ца ярал совгIа, лохлуш а моттигаш нийслу.

Соахка укх хана хинначул къахьегама овсарле лохъеннай «Металлотара» заводе, кондитерски фабрике, йий доаккхача заводе, Грозненски ремонтно-механически предприяте, «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене.

Тахан чIоагIа лоархIам болаш да продукци дикагIа хилийтар. Республикерча дукхача коллективашка цу лостамагIа деш дола балхаш кIезига дац. ХIаьта а ерригача промышленни продукцех лакхерча категорех яр дукха яц — 8 процент, из хул соахка укх хана хинначул 0,7 процент кIезигагIа.

Хьалха санна кхачан продукташ — шурий, маькха-булочни изделеш во хиларах дукха претензеш хул, иштта претензеш хул яйгача промышленноста — трикотажни а швейни а изделешта.

ДIабахача пхе бетта ГОСТ-он технически хьалашеи дIа ма деххара арахеца продукци ца хиларах рекламацеш кхаьчар: Грозненски кога гIирс беча фабрике 142,9 эзар сома маьха, швейни производственни объединене — 43,4 эзар, Назрановски трикотажни фабрике — 16,1 эзар сома маьха. Уж санна гIулакхаш нийсденнад кхычахьа а.

Дукха ха йоаццаш КПСС ЦК Политбюро хьежар халкъа эша товараш хьадарен наха ду гIулакхаш дикагIа хилийтарен комплексни программа дегIайоалаелга мишта лел. Укх шера 22 мае КПСС ЦК совещани хилар, цига дийцар халкъа эша товараш дукхагIа арахецийтара, гIулакхаш дара сфера дегIайоалаяра партийни, советски, боахама органашта хьалхашка латта декхараш.

Республика ерригa промышленность хьанийцача халкъа эша товараш арахецара пхе бетта план 100,2 процент кхоачашъяьй. Соахка укх хана хьадеш хинначул 9 процент дукхагIа даьд уж.

ХIаьта а цхьайолча предприятеша, сихха дегIакхулац халкъа эша товараш арахецилга.

Пачхьалкхен дукха декхар тIадисад «Красный молот», ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент», «Пищемаш», «Радиотехнически» заводий, «Чечингушстройматериалы» производственни объединене, Назрановски трикотажни фабрика коллективашта.

Соахкарчул дукхагIа культурно-бытовой гIулакхаштеи коа-картеи эша товараш 11 процент дукхагIа арахийца дале а, республика промышленноста предприятеша кхоачашъяьяц цу хьокхама план. Цар ара ца хецаш дисад 3,6 миллион сома маьха культурно-бытовой гIулакхаштеи коа-картеи эша товараш.

ХIара къахьегама коллективе кIоаргга анализ е еза пхе бетта даьхача толамий, уж кхы а дикагIа хилийтара шерагIа йоаржае еза производстве хьалхалаттарий, новаторий опыт.

Экономически методащеи формащеи айкха ювза еза наьха творчествои хьинари, дикагIа пайда ийбе беза боахама расчетах, объединенешеи предприятешеи шоаш дIадахийтар юхаметтаоттадарен шоашта финансировани яреи доача гIулакхех.

Ерригa планови заданеши тIаийца социалистически декхараши кхоачаши тIеххоачаши дар закон а хинна дIаотта деза коллективашта, бригадашта, цехашта, предприятешта.

Керда производственни толамаш доахаш, Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача цIейна сийленца накъаяхар хIара къахьегама коллектива сийлен декхар да.

Нохч-ГIалгIай гIишлой управленена чуйоагIача СМУ-2 гIишлонхоша хIанз хьалъеш тайп-тайпара лоархIаме гIишлош я. Царех я Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен педагогически института лаьрхIа Грозне хьалъеш латта 405 сага моттиг йола общежити.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) общежите пенаш хьалдотташ ба каменщикаш А. Ластовкин, Д. Мусаев, А. Эльмурзаева, И. Эльмурзаев.

И. ПЛИЕВА сурт.

• Мишта кхоачашду декхараш

ХАЛОНАШ НИЙСЛОЙ А...

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дузача цIейна накъабахара шерра яхь а йоаржаь къахьегаш ба «Назрановский» совхоза болхлой. Цар декхар тIаийцад карарча шера пачхьалкхенна 3000 тонн шурен 650 тонн дулхи дIадала.

Эгтара халагIа бола пхи бутт чакхбаьннаб. Миштай цар балха итогаш? Июнь бутт хьатIаккхоачаш пачхьалкхенна дIаенний 1240 тонн шурен 478 тонн дулхи. ДIадахача шера цу юкъа ехкача продукташца нийсйича укх шера дулх дукхагIа дIаденнад кхо бIаь совгIа тонн, хIаьта шура — кхойтта тонн.

— ДIаяхача Iана юкъагIа ма эша гIожеи мошеи доакъар хиннадеце а долаш дар дикагIа дуаргдолчча тайпара лаьрххIа цехашка кийч а деш дIадехкарах аьттув боал тха планаш кхоачашъяь а ца Iеш продукташ дукхагIа яха, йохка. Ах шера планал совгIа тха хьайбаш леладераша пачхьалкхенна дIалургья 30 тонн шурен 150 тонн дулхи, — йоах совхоза директора Дударов Батыра.

Уж толамаш доахача къаьстта хьинаре къахьегаш хиларца белгалбаьннаб доярчаш Наьсар-Кертерча фермера Темирханова Маржан, Сагова Марем, Солтамакова Хадижат, Аьлтий-Юртарча фермера Плиева Райхьант, Хаматханова Света, Амхадова Кейпа, Пхьилекъонгий-Юртарча фермера Дзаурова Цаэш, Айдаева Лейла, Айдаева Сацита, кхы дукха болхлой.

Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалха я хIара ше хьожача Iаттагара эгтара дукхагIа — шиъ эзар килограмм гаргга шура яьккха Къахьегама Сийлен III степена ордени ВДНХ дошо медали лелаеш йола Темирханова Маржан я. Цо санна шоай планаши декхараши дикка тIеххоачаш а деш призови моттигаш яьхай Къахьегама ЦIеча Байракха орден йолча Сагова Марема, укх шера хIара шиъ Iаттагара йиъ эзар совгIа килограмм шура яккха лерхIаш йолча Салтамакова Хадижата, «Знак Почета» яха орден лелаеча Дзаурова Цаэша.

— ТIа-тIа шерагIа яржаш йоагIа дояркашта юкъера яхь, — доккхал а деш дувц совхоза парткома секретара Мислауров Увайса. — 80 къона болхло чуводаш я тха комсомольски организаци. Царна юкъе дукха ба фермашка къахьегаш бола мехкарий. Цхьа доярка яц планин декхари кхоачаш ца деш. Шоашкара масал гойташ болх бу Дзаурова Цаэша, Пхьилекъонгий-Юртарча ферме комсомольски организаце секретарь йолча коммуниста Айдаева Сацитас, кхыбараша. Кхыча тайпара аьлча, къахьегама ветеранаша шоашка хьаенна эстафета, цхьаккха тайпара бехк боаккхилга доацаш, тхо раьза долаш дIахьу къонача болхлоша.

Фермай коллективашта юкъе яьржача яхье хадданза хьалхле йоахаш хьайоагIа Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни юрта боахама болхло яха сийлен цIи лелаеш волча Лолахоев Iасолта кулгалду Наьсар-Кертерча ферма яр.

Ачалкхе дIакхачалехьа йолча ахкан лагере леладу цу коллективо шоай доахан. Цигарча даьгIенашка уж доажадеш ба скотникаш Баркинхоев Аюп, Газдиев Ахьмад, кхыбараш. Къахьегама ветеран волча Баркинхоева цу ферме хьаьнала къахьега ткъаь иттлагIа шу да. Цо а вокх скотникаша а дог лазаш хьайбашта Iунал деш хиларах хIанз юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара дийнахьа итт килограмм шура йоаких доаркаша.

— Ах шера планал совгIа 10 тонн шура яккха дош деннад тха ферма болхлоша, — йоах зоотехника Муталиев Iалихана. — Укхаза хьадоаладича гIоне, дийнахьа хIара Iаттагара шиша килограмм шура дукхагIа йоаккх оаха, хIаьта пачхьалкхенна дIалу 2500 килограмм.

Лолахоева а цига къахьегаш болча зооветеринарни специалисташа а къаьстта боккха теркам тIабохийт лазараш ца деттадалийтара йола мероприятеш чакхъяхара. Шоай декхараши бехктокхами кхета а беш цар уж гIулакхаш дайтарах укх дIабахача пхе бетта цамогаш а хинна цхьа бежан тIерадаьннадац цу ферме.

Ахкан лагере дIа а дигаь Шолжа довкъашта тIехьарча даьгIенашка шоай детташ дола доахан доажадеш ба Пхьилекъонгий-Юртарча фермера къонача специалиста Илиев Мовле кулгалду болхлой а. Шоай планаши декхараши толаме кхоачашду цар. Тешшаме лард еллай дикача хьоккхамашца Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дуза юбилей ма йоагтIара езъяра.

Ший низ дIа ма кхоачча хьинаре къахьегаш я Аьлтий-Юртарча ферма коллектив. Племенной доахан да цига леладераш. Уж кхоаб цахаддаш кхай тIара моша доакъар хьатIа а кхухьаш. Шура алсамъяккхара, из пачхьалкхенга йохкара ах шера план тIеххоачашъяра зоотехнически бокъонаша дIа ма деххара хьайбашта Iуналду скотникашеи дояркашеи. Шинарех хьалхедаьд цар дукха шура луш дола доахан. Шоашкара масал гойташ къахьег дукхача болхлоша. Скотникашта юкъе къаьстта белгалвааннав 1957 шера денз цига болх беш вола Оздоев Ваха.

Йоккха балха опыт карерзаяь нах ба Iаьсий леладераш а. Царна юкъе къаьстта белгалъяьннай Наьсар-Кертерча ферме къахьегаш йола Ленинеи Къахьегама ЦIеча Байракхеи орденаш лелаю Костоева Хьава. Юкъера лаьрхIача дийнахьа хIара Iаса 550 грамм доазал IотIадеттадолийт цо, планагIа хила доагIар 370 грамм долаш. Цо санна беркате болх бу Газгиреева ШарIата, кхыбараша.

Планал а тIаийцача декхарел а дукха дукхагIа пачхьалкхенна дулх дIадала аьттув баьннаб, коллективни подряди хозрасчети юкъе а йоалаь Сийна Кхера яхача моттиге бригада вIашагIйолларах. Цунна кулгалдеш балхах дика кхеташ вола специалист Аушев Дауд ва. Массехк звено я цига хьайбаш дорстадеш.

Совхоза кулгалхой кхетадеш ба дика доакъара база ца хуле, дIахо йодача хана хьайбай продукташ алсамъяха вIаштIехьдаргдоацилга.

С. АУШЕВ.

ХIАРА ДИЙНАХЬА—100 ТОНН ЙОЛ

ДIадахача шера кхоачамхилал доакъар тоъанзар «Шалинский» совхоза хьайбаш леладерашта. Цудухьа хьайбашта дулх тIаккхетанзар — бIаьш тоннаш дулх пачхьалкхенна дIадала доацаш йисар совхоз.

— Кхоачаш ца дара кхерам болаш хилар тIаийца декхараш,—йоах совхоза кердача кулгалхочо Алавдинов Iаьлас. — Бакъда, гIулакх иштта дита лерхIаш дац тхо. Дулхи шурен дукхагIа даккха йиш хулийтаргйола гIулакхаш ду оаха. Пятилетка шиин шера декхар кхоачашдарал совгIа, хьатIадоагIача шера а хьайбаш доакъарца Iалашде лерхI оаха, иштта цул тIехьагIарча шерашка а хургдолаш.

Хьайбашкара дукхагIен дикагIен продукци яккхара аьттув болийтарех керттера бахьан да шортта доакъар Iалашдар. Цудухьа тха я технически дика кийчъяь доакъар Iалашду кхо бригада. Царна керте латт йоккха опыт йола механизатораш Идрисов Iальви, Халимов Шарпуди, Алимсултанов Iусман. Царна доккха новкъосталъ ду дорстаде чуоттадеш доахан кхоабача комплекса лаьрххIа йолча механизированни звенос. Цо цIовнаш ду, аьлах пачкаш ю, из йол лоаттаеча дIаоттаю, цох аргIаш ду. Цу звенос моша доакъар а лоаттаду доаханна.

Иштта цхьана йоакхо ю кхашка болх берашеи хьайбаш леладерашеи доакъар Iалашдара. Цу тайпара бу болх совхоза кхыча доакъошка а.

Доакъар хьаэцар хьайбай фермана керте латта Абдулхалимов ВахIид ва. Из чIоагIа хьож доакъарга. Из ва госприемкана керте латтар а.

— Да ишта а да из, — йоах керттерча зоотехника.— Дукха меттел, дика а доакъар Iалашде деза йоах перестройкас. ХIанз доакъар хьаэцац лабораторе могадаьчул тIехьагIа мара.

Доакъар Iалашдеча кулгалдеш ва керттера агроном Хасбулатов СаIид-Эмин. Цунна хов болх дика вIаштIехьбаккха.

— Условни Iатта лаьрхIа 25 центнер доакъара единица Iалашъе декхар латт тхона хьалхашка, — йоах С. Хасбулатова. — ХIаьта из да планал дукхагIа шиъ центнер доакъар дакхка дезилга. Дерригa даккха деза доакъар да: 1500 тонн йол, 20 эзар тонн силос, кхо эзар тонн ча, 9 эзар тонн гаргта концентраташ, 15 эзар тонн доакъара свеклаш. Из дерригa а планал дикка дукхагIа да.

Иззал доакъар дакхкара хIанз кхаь бригадо хьалкхею 450 гектара тIа люцерна, 80 гектара тIа судански буц, 1950 гектара тIа ялат (цунца 800 гектара тIа мукх), 872 гектара тIа хьажкIаш, вIашагIъйина хьажкIаш, генараш, соя, сорго. 150 гектара тIа вIашагIъйина горохи кени, рапси рожи, 170 гектара тIа доакъара свеклаш. ХIара гектара тIара 800 центнер свеклаш яргья. Iа тIакхаччалца доахана моша доакъар лоаттадара доакъара лаьрхIа гурахьа дIадув ялат да 410 гектара тIа. Цул совгIа 600 гектара тIа кхы дIа а дувргда.

— Доакъар даккхара ерригa таронаш гучаяьха а царех пайда ийца а даьннадац тхо, — йоах директора. — Лаьттах дукхагIа пайда эцаргболаш доакъара баьцаш кхеяра структура эргаяьккха тоае тIерт тхо.

ХIанз совхоза 4 эзар бежан да лоаман даьгIенашка. Уж доажадеш Мурадов Сахаба бригадацара 13 звено я. ХIара бежана дийнахь-бус 700 грамм дулх тIакхетийт. Доахан дорстадеча 700 бежан мара дитадац. Цига бригадир Добриев Макшерип ва. Дика йорстаеш я 5 эзар хьакха а.

25 апреле хьакха доладир моша доакъар. ХIара дийнахьа хьайбашта лоаттадаьд 150 тоннага кхоачаш рапси кени вIашагIъйина моша доакъар, иштта ча теха рапси кен увш йола горохи. ХIанз люцерна тел.

29 мае йол хьакха йолаийр. Доакъар кийчдеча болх беш я 56 трактор, шоаща эша техника а йолаш.

Доакъар кийчдеча Iуйрийна денз садовллца болх бу буц хьокхача Тайсуев Руслана, Солтамурадов Зайналбека, комбайнераша Мичураев Саламус, Джамалов Рамзана, кхычар. Доакъар хьатIаувз трактористаша Закаев ДахIида, Мудуев Султана, Сулейманов Сайпе.

Сиха хьахул аьла аргIаш. Хьалхара хьекхача люцернах гектара тIара 30 тонн йол йоал, е 150 центнер моша доакъар. Кхы а кхозза хьокхаргья люцерна.

Люцерна хьекхача кхай тIа гектара тIа лоархIаш 200 килограмм аммиачни селитра тосс. Хий дулл, догIан хьисапе а деш хий детт. «ДДН-70» яха 5 установка я болх беш, цу тайпара гектара тIа 400 кубометр хий кхоач.

Доакъар Iалашдеча кхетама болх бу парткома секретарь Чинтаев Албек волча партийни организаце.

— Доакъар кийчдеча юкъагIа йолаш я механик Агаев ВахIид керте латта партгруппа, — йоах парткома секретара. — Керттерча участкашка коммунисташ ба, яхье хьалха латт уж, шоашкара хьокхам тел. Боккха кхетама болх бу политинформатора коммуниста Ибрагимов Iалаша.

— Кхай тIа доакъар Iалашдеча оттаяьй социалистически яхьа экран, арахец «Молния», «Къахьегама листок». Яхье хьалхалаттарий сийна совхоза центральни усадьбе урагIйохийт ЦIе байрахк, царна лу карара кара тела ЦIе вымпел.

Доакъар толаме Iалашдара тIехьарча яхье котбаьннарашта 15 сомагара 30 сомага кхоачаш кхоъ премиъ оттаяьй. Уж лу балха норма 25 — 30 процент тIеххоачашъяьчоа. Хьалхара премиъ лу норма 25 процент тIеххоачашъяьчоа. Из премиъ елар трактористa Кахцулов ВахIида. Цун трактора кабина тIа ягIа цIе вымпел. Иштта йола премиъ (30 сом) елар механизаторашта Солтамурадов Зайналбика, Гайсумов Бекхана, Тайсуев Руслана, кхычарна. ШоллагIйола премиъ еннай доакъар кийчдеча вокхарна. Хьалхалаттарашта дийнахьа баьча балхах 17—20 сом кхоач.

ЧIоагIа йоакхо ю доакъар кийчдерашта дIайха, чам бола даа хIама хилийтара а. Дулх а долаш кийчдаь, дIайха даа хIама лоаттаду царна, уж болх беш болча кхай тIа делкъийгеи сарахьеи.

Доакъар кийчделга юкъагIа ца доаккхаш дуъ хIама механизатораша аргI-аргIа. Дуача хIаманга дIадодачох дукхагIдар боахама чотагIа да. Механизатора 30 кепиг мара додац дийнахьа дуача хIаманга.

— Иштта кхаба боагIаш ба тха доакъар кийчдеш бола механизатораш, — йоах Чинтиева. — Бакъда, царна ловра кооператораш укхаза бIаргабовр а. Дика хургдар дикача ассортиментах дола товараш, алкоголь йоаца маларш цар дахьаре.

«Шалинский» совхоза шерача кхашка Iуйрийна 5 сахьат даьлча денз сайрийна 22 сахьат даллалца сацац мотораша ду таташ. Хоза хьадж йоагIа керда хьенхача баьцах.

Денгара-денга хьинарегIа къахьег доакъар кийчдеча кхаь а бригадерча наха, дукхагIа доаккх доакъар, ца талхийташ лора а ду хьадаьккхар. СихагIа йистебовла гIерт уж.

ХIанзле аргIаш а даь дIаоттаяьй 8500 центнер йол. Из ялат сиха а ца дойташ а чуийца даккха деза.

Р. МАЙСИГОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета президиум ший аргIанарча заседане хьежар «Юртбоахама культураш хьалкхееча НГIАССР колхозаша, совхозаша, кхыча предприятешеи организацешеи интенсивни технологеш юкъейоалаяра декхарех» бола республика Совмина 1986 шера 25 мартера соцам кхоачашбеш Урус-Мартана района совхозашка дечох долча дешага. Белгалдаьккхадр, из соцам кхоачашбеш Урус-Мартана райисполкомо, районни агропромышленни объединене, района совхозаша доагIаш дола гIулакхаш даь ца хилар. Юртбоахама культураш интенсивни технологегIа хьалкхеяра района оттаяь задани шекар доаккхача свеклай хьакъехьа мара кхоачашъяьяц.

Интенсивни технологеш юкъейоалаелга эгтара хьалха теркал ца деш дитар дикагIа кийчденнача, лаьтта леладара культура боарам боккха болча боахамашкеи бригадашкеи. Цхьадолча кхашка агротехнически гIуллакхаш комплексагIа дац, технологически дисциплина цIенхаштта лоаттаяц. Шоай ханнахьа кхоачам хиллал удобренеш, дIадув ги, гербицидаш лоаттаяц.

Министрий Совета президиумо Урус-Мартановски райисполком, районни агропромышленни объединени, совхозий кулгалхой декхарийла баьб юртбоахама культураш кхеяра прогрессивни технологеш юкъейоалаеш болх мишта бу хьажа а цига дола кхоачамбоацараш дIадахара тIехьа ца тетташ гIулакхаш де а.

НГIАССР Госагропрома (нн. Воронкин, Арбнев), НГIАССР мелиорацеи хин боахамеи Министерствана (н. Баматгиреев), ялата продуктай управленена (н. Шимко) тIадиллад Урус-Мартана боахамаш шоай ханнахьа удобренешца, гербицидашца, интенсивни технологегIа кхееш йола культураш дIадувча гица Iалашдаь ца хилара, хIаьта иштта хий деха система ший ханнахьа а дика а ца кийчъяра гIулакхашка хьажа, тIехьагIа иштта дола хIамаш ца хилийтара динза дэргдоацар де а.

Министрий Совета президиумо бийцар алкогольни доаца маларши минеральни хийи дукхагIа арахецара а уж дохкилга тоадара а хьакъехьа НГIАССР Госагропромо беш бола болх. Из бувцаш белгалдаьккхар республика Госагропромо алкогольни доаца маларши минеральни хийи дукхагIа арахецара цхьадола гIулакхаш деш хилар. Болх беш йола предприятеш тоаеш эрга а йоах, технически яхы тIа Iалаш а ю.

Цунца цхьана алкоголь йоаца маларши минеральни хийи арахецача доккхий кхоачамбоацараш а да. 1986 шера алкогольни доаца маларш арахецара план 61 процент мара кхоачашъяньвар. 1987 шера I квартале торговле организацешка дIакхачийтадац дукха алкогольни доаца маларш. НГIАССР Госагропрома цхьайолча предприятешка алкогольни доаца маларши минеральни хийи дика долаш арахецац. ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да из продукци йохкача а.

НГIАССР Министрий Совета президиумо НГIАССР Госагропром, кхыйола ведомстваш декхарийла йир алкогольни доаца маларши минеральни хийи арахецара планови заданеш кхоачашъергйолеи цар ассортимент шер а дикал лакх а ергйолеи гIулакхаш де.

НГIАССР торговле Министерствана, Нохч-ГIалгIай респотребсоюза тIадиллад ахканарча хана алкогольни доаца маларш дохкилга тоадергдола гIулакхаш де. Из де лерхIаш къахьегамхой мукъа болча сахьаташка арадаьха алкогольни доаца маларш дохкилга шерде. Райцентрашка изотермически емкосташка квас дохкилга вIаштIехьдаккха, кхыдараш де.

Халкъа депутатий городскойи районнии Советий исполкомашта, РСФСР гIоллакарча торговле товараш дика-во хиларга хьожача госинспекце Нохч-ГIалгIай республикански управленена тIадиллад шоашта кара йолча предприятеша арахецачеи йохкачеи алкогольни доацача продукце дикал-вол миштай хьажара чIоагIагIа тIахьожам лоаттабе.

Продукци еча хана цун дикал лакхъяра а стандарташи технически условеши лоаттаяра а хьакъехьа моттигерча промышленноста Министерстван маькх еча а макаронни а промышленноста управленеи предприятеша беча балхах болча хоамага ла а дийгIа, Министрий Совета президиумо теркам тIабахийтар цар «Продукце дикал овлангара лакхъяра де дезарех бола» 1986 шера 12 маера СССР Министрий Совета соцамо а цу деша хьакъехьарча кхыча соцамаша а дIадехараш кхоачашдаь ца хилара. Министерстванеи управлененеи тIадиллад предприятешка производственни къахьегамеи дисциплина чIоагIъяра, нормативни документации технологически дисциплинеи лоаттаяра тIехьа а ца тетташ гIулакхаш де. Предприятеш метрологически оборудованеца Iалашъе, дика йоаца продукци арахецаргйоацаш дола гIулакхаш оттаде а чакхдаха а.

Технологически дисциплина телхаеращца машар хургбоацаш дола хьал къахьегача коллективашка оттаделга дувцилга йоаццаш чакхдаккха. Технически тIахьожама отделий болх ма боагIара эргабаккха, ведомственни чурча тIахьожама эффективность а арахеца продукци бахьан жоп дала боагIача наьха бехктокхам а лакхбе. Технически тIахьожама система кхы а технически Iалашъяреи эргаяккхарен эффективность лакхъе, кадраш кийчъелгеи цар квалификаци лакхъелгеи эргадаькха тоаде. Бийдали продукцин хулийтилга а входной тIахьожама гIулакх а тоаде.

Заседане дийцад Сунженски района боахамашка доакъар кийчдеча долча цIенхаштарча кхоачамбоацарех дола дош. Райисполкома председатела В. П. Целовальниковеи Сунженски РАПО председатела В. В. Поповаси баьча хоамага ла а дийгIа, президиумо белгалдаьккхар, доакъар кийчдара йолаш йолча ерригача таронех ма могга дукхагIа пайда эцаргбола гIулакхаш райисполкомо, районни агропромышленни объединене, боахамий дукхача кулгалхошеи специалисташеи ца деш хилар. Шоаш тIаьхьна баьцаш, цкъа дIайийча дукхача шерашка хула баьцаш, аьь йийна баьцаш хьаккхара дикагIйола ханаш тилийтай. Баьца хьоари гранулаши йоахача цеха низ бола техника болх ца беш латт.

Районе дика доакъараш кердача тайпара Iалашдара теркам тIабахийтац. Боахамашка доакъар кийчду балхаш дIадоладаьча хьалхарча деношка денз гIожа телхаю силоси сенажи йоллара технологи, консерванташ юкъейоалаяц, активни вентилеце методаца йол йокъаяц, кхыдола прогрессивни гIулакхаш дац. Района боахамашка во хьож дIайийнача доакъарен кхычеи культурашка, оасар делга тIехьадоаккх, дIайийна культураш лазарехи зене йолча са доаллача хIамаехи лораяра гIулакх дац, къаьстта хий диллара.

Района боахамашка доакъар кийчделга вIаштIехьдоаккхаш Сунженски райисполкомои районни агропромышленни объединенеи баь болх кхоачамбоацаш лаьрхIар Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета президиумо. Райисполкома председатель В. П. Целовальников, РАПО председатель В. В. Попова персональни бехктокхаме ба района хIара колхозеи совхозеи доакъар кийчдара план шеко йоаццаш кхоачашъелга Iалашдара даькъе.

Райисполком, юртеи поселковни Советаш, районни агропромышленни объединени, колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийла ба ерригa доакъар кийчду техника, доакъар чакхдоаккха техника, хий тоха установкаш, дIайийнача культурашта хула зене йола са доалла хIамаши лазараши дIадоаха машинаш хьем боацаш болх бе оттаелга Iалашде. Машинаца хьокхалургйоацача моттигашкара буц мангалашца хьаккхара, хьекха улла буц хьагулъяра а цIовнаш дара а, оасар дара юкъеоза беза нах. Доакъар кийчделга, йол, силос, сенаж, баьца хьоар дикагIа хилийтара царех консерванташ, белкови добавкаш тохилга Iалашде доагIа.

Дика доакъар даккхара, цун учет оттаяра а из лорадара а бола специалистий бехктокхам лакхбе.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета президиума заседане иштта дийцар КПСС ЦК установкаш тIара ма доагIара юрта боахаме къахьегама дикагIйола формаш юкъейоалаяреи хозрасчетеи кIийлен тIа къахьегама овсарле лакхъяра декхараш кхоачашдара, 1987 — 1990 шерашка НГIАССР халкъа боахаме традиционни йоацача моттигашкарча энергех дукхагIа пайда эцарах, халкъа депутатий моттигера Советаш а Веденски районе районни халкъа суда халкъа судахо харжарах дола а кхыдола а дешаш.

● КIИ-МАРСА—ЛЕРТТIА КИЙЧО

ХЬАЛАШ ЦХЬАТАРРА— ГIУЛАКХАШ БЕ-БЕ

«КIи - марс — 87» лоацдача юкъа чакхбаккхара техника кийчъеш, доагора -смазочни материалаш хьатIаувзаш, ремонтни звеньяш вIашагIйохкаш латт хIанз. Кхашкара балхаш дIадоладала йисар геттара кIезига ха я.

Малгобекски районе ка бола ялат чуэцара мишта кийчо ю, цу балхашта малагIа идейно-политически Iалашо ю хьожаш хилар тха рейдови бригада.

М. Горьке цIерагIа йола совхоз. Боахама центральни усадьба машинни коа хьагулъяьй ялат чуэца еррига техника. Нийсача мугIаре латт моллагIча минуте кхай тIа араяла кийча йола 16 комбайн. Царех хIаранена гонахьа цхьацца кулг тохаш лел цар дай. ЦIаькха а цIаькха а хьеж уж электрооборудованега, двигатело болх мишта бу, чIоагIъе еза болт, кхыйола оатхал дIачIоагIъю. Лоацца аьлча, де хIама корадоагIа механизатороашта Гандалоев Мехтена, Алероев Резвана, Умаров Нурдена, кхычарна.

ТоаьIчарна юстаро латт кхы а кхо комбайн. Царна гонахьа а хьувзаш ва шиша - кхоккха саг, кхай тIа араяхара уж кийчъеш. Цу беррига балха кулгалдеш ва техника кийчъечен хьувкъам чуэцачен юкъа сельхозмеханикалла оттаваь Хамхоев Мухьмад. Цига коравир тхона боахама парткома секретарь Т. Ханиев а.

Тха хаттараш̆та жоп луш Ханиев Тамерлана белгалдаьккхар, ялат чуэца техника кийчъярах дола дош пюаш 17 апреле хиннача парткома заседане дийцалга, ХIаьта из дош кхы цIаькха а дувца оттадаьд 13-ча июне, белгалдаьхад нийсдалийта кхоачамбоацараш, йоагIаш йола выводаш а яьй.

Кхы вогIа дац «Алханчуртский» совхозера гIулакхаш а. Цига а парткома заседане чIоагIдаьд хьувкъам чуэцача механизаторашта моральни а материальни а поощрени яра хьалаш. Техника тоаяра, лоацдача юкъа «КIи-марс—87» чакхбаккхара комплексни план - график оттаьй. Укхаза хIара бригаде вIашагIъехкай ханна йола партийни группаш, бехктокхамеча участкашка дIанийсбаьб коммунисташи комсомольски активисташи. Паркома хIара член а ва белгаларча участках жоп луш.

Цу дерригне а боахама механизатороашта карагIдалийтад ялат чуэцача техника лоархIамегIа доля дакъа ханнахьа кийчде. ХIара комбайна тIа саг ховргволаш Iалашбаьб механизатораш. Таханарча дийнахьа лоадам боаца ремонтни балхаш де дезаш мара яц 8 комбайн: зарядка а яйта аккумуляторш дIаоттае, узлашта, оатхалашта регулировка е мара кхы хIама де эшац царна.

Шоай «арен кемаш» кийчдеш хьинаре къахьийгад механизатораша вежараша АмахановгIар Русланен Ахьмаден, ЦечоевгIар Хьамиден Хьусенен, Киев Зяудина, Цечоев Iаддалмажита, Аушев Мухарбика, кхычар.

«Кавказ» яха совхоз. Низ бола, соахка денз рентабельноста новкъа баьнна боахам ба из. Геттара дика жа хьалкхеду укхаза, тIатIа алсамдувлаш да шура йоаккхача доаха толамаш. КIезига бац укхаза лакха хьувкъамаш кхеду хьалха латта кхаш леладераш а. Совхоза хIара подразделенена юкъейоалаяьй бригадни подряд. Хозача деша а доацаш, доагIача тайпара вIаштIехьъяьккха я из укхаза. ХIара къахьегамхочоа довз боахама, бригада, ший декхараш, планаши де лерхIараши дизза кхоачашдара шоай низ а хьинар а кхоацар. Из да укхазара дика дар.

Цхьабакъда, объективни мах а беш, белгалдаха деза тахан укхаза долаш дола кхоачамбоацараш. «БIаьстан дено шера кхоаб» — йоах кицо. ДоагIача тайпара из дага ца кхоабачоа тара да боахама керттерча механика В. А. Попова а цо кулгалдеча инженерни службас а. Боахаме йолча 22 комбайнах тоаьяраш цхьайтта мара яцар оаха рейд ябача дийнахьа, хIаьта бархIенна тIаховшабе комбайнераш а бацар. Селлара эсала кийчо яра бахьан малагIа да, аьнна шийга хаттар дича объективни а субъективни а бахьанаш, бехказлонаш леха волавелар В. Попов, Беррига бехк РАПО-на, кхыча снабженчески организацешта тIабилла гIертар боахама керттера специалист, шийна эша запчастеш, узлаши оатхалаши лац цар, яхаш. ХIаьта мичай кулгалхочун ший а цун служба а инициатива? Цу тайпара хьал-м района кхыча боахамашка а ма дий. Цар ма лехадий шоай проблемаш къоастаяра хьдда наькъаш. Малав цунна а цун службана а комбайнераш хьакъоастабара, уж техникаца Iалашбара новкъарле ер? КIимарс дIаболабара, «арен кемаш» ший ханнахьа кийчдара бехктокхаме вола специалист сатийнна вагIаш ва техника кийчъе а нийсденна кхоачамбоацараш дIадаха а кхы а шортта ха я, яхаш. Бакъда, теша хала -да-кх цох хIама хургда, аьлча.

Бакъда, боахаме массанахьа дац цу тайпара хьал. Цхьайолча подразделенешка лерттIа йоакхо ю кIимарс дика дIаболабара дешай. Цох тхо тийшар М. П. Темченкос кулгалдеча шоллагIча бригаде кхаьчача. Цун доалахьа йолча бархI комбайнах яьх бокъонца тоаяь латтар укхаза, хIаьта дукха хIама де эшаш яцар йиса вож шиъ а. Иштта дика дар И. И. Герасименко керте латтача бригадера хьал а. ТIеххьарча шин комбайна цхьацца кулг тохаш боахкар укхазара механизатораш, ер е вож эш тхона, яхаш летгъа а ца леткъаш.

Из да-кх цхьа дош шин тайпара къестаделга.

А. ЯНДИЕВ,
«Ленина байракх» яхача газета отдела заведующи.
Р. АУШЕВ,
«Сердало» газета спецкор.

РЕДАКЦЕГАРА:

Кепатохара рейдови материал оаха кийчъеча хана Малгобекски РАПО керттерча инженерага С. Картоевга хаттар дир оаха «Кавказ» совхоза ЖВН-6 яха жаткаш а кхыйола запчасташ а хIана ениац, аьнна. Гучадаьлар «Кавказ» совхоза инженерни службагара дIанихкачар массане а шоашта эшачун заявкаш ший ханнахьа дIаенна хиналга. Иштта дале а, уж жаткаш а кхыйола запасни оатхалаши узлаши а цу боахам нех эша хургхиларах дош делар тхона С. Картоева. Дош хIанз «Кавказ» совхоза инженерни служба га да.

Интервью

СУХАЛБЕ БЕЗА ХА

Назрановски района ерригача совхозашка доакъар Iалашде доладаьд. Траншейшка чуеллай хьалхара 3800 тонн силос, вIашкатехай 95 тонн йол.

Укх тIеххьарча хана дийлхача догIаша кIезиг-дукха лохьлый балха теми. ХIаьта а йоачаша зе даьдац. Дика дегIайоагIа баьцаш.

Мишта дIаяхьа лерхI районе хIанзара «баьццара хьувкъам» чуэцара камп ании, малагIа кийчо яь дIайолаьй из? Цу хьакъехьа къамаьл хилар тха корреспондента РАПО керттерча госинспекторца С. И. Шадыжевица.

— КIезига дац укх шера оаха Iалашде деза доакъар, — аьлар цо. — Йол — 10247 тонн, сенаж — 3462, ча — 24882, баьца хьоар— 600 тонн, силос — 46937 тонн, доакъара буракаш — 35000 тонн кийчъе езаш я. Таронаш йий тха из Iалашде? Йолаш я. Астраханск технологегIа дIайийнай 440 гектар доакъара буракаш, генаращца пхьана силоса лаьрхIа 2224 гектар хьажкIаш. Люцерна, кхыча баьцаша дIалаьцай 3300 гектар. ДIадахача шера 2817 гектар мара яцар. Аз ювцац кенаца зяь дIайийна горох, кхыдар.

Доакъара дукхал — дикалца я, оалаш да. Цу тIакъехьа фу де лерхI оаш?

— Из тхона эггара чIоагIагIа дагадоалла хIама да. ХIана аьлча, Iалашдеча доакъара дикал боагIача боарамал дукха лохагIа хуландаь, доккхий вешаш хул совхозашта. Масала, дIадахача шера «Маяк» яхача совхозе Iалашдаьча дерригача доакъарах 87 процент кхоалагIча классах дар. Кийч а деш из хьайбашта тела вIаштIехьдаланзар совхозе. Цудухьа Iана юкъе мецa дисар цигара хьайбаш. Кхыча совхозашка а хиланзар Iаяха дика доакъар. «Экажевский» совхозе чуелла силос нийсса ах кхоалагIча классах яр.

Доакъара дикал вIалла ца хиннача тайпара лакха хулийтаргйола наькъаш лехад оаха укх шера. Эггара хьалха дикал айергья прогрессивни технологех дукхагIа пайда эцарца. 1500 тонн аьлах пачкаш ергъя оаха, 3300 тонн вентилятораща йокъаергъя, химически консерванташ а етташ чуйолларгъя 7000 тонн силос, карбамид тохаш—4500 тонн, хIаьта комбинированни хургья 15000 тонн силос.

Лоацца аьлча, цхьаккха тайпара доакъар дутаргдац тайп - тайпарча препараташца хьаьи ца деш. Из декхар хьалхашка оттадаьд РАПО-с хIара совхоза кулгалхочоа, специалиста. ХIара хьайбана лаьрхIа 22,8 центнер доакъара единица йолаш доакъар Iалашдар — из да тха керттера декхар.

Тха района боахамашка оамал я кхай тIара фермашка хьаденачул тIехьагIа дукха ха яьлча мара доакъара дикал мишта я ца хьожаш. Из кхы ца нийсдалийтара тIахьожам лоаттабергба оаха хаддаза. Из де дIадоладеннад. Кхай тIара дIаболабу оаха тхоай болх. Цу гIуланха вIашагIъелла 4 экспресс - лаборатори я районе.

— Доакъар Iалашдерий къахьеган мишта вIаштIехьбаьккхаб?

— ХIара совхозе я подрядни бригадаши звеноши. Цу коллективашка къахьегаш ва 148 механизатор. Цар Iалашъяьча хьалхарча классах долча доакъара хIара тоннах царна совхозаша лу 7 соми 48 кепиги, шоллагIча классах — 5 соми 78 кепиги, кхоалагIча классах — 3 соми 40 кепиги.

— Из духхьал договорех царна доагIар да. ТIаккха социалистически яхь?

— Из дош а дийцад РАПО. Балха итогаш хIара итт ди массаза дала ю. Хьалхарча плане я доакъар Iалашду ха лоацъяри доакъара дикали.

Юххера а итогаш ергья 10 октябре. Ахчан премел совгIа, путевкаш, кхыдола совгIаташ да котало яьккхачарна РАПО-с дала кийчдаь.

— Фермашка кхаьчача а лорае ма езий доакъара дикал.

— Еза. Массайолча совхозашка кийча да силосни кIоагаш а траншеяш а. Уж я 40750 тонна лаьрхIа. Буракаш бурташка лоаттаяра площадкаш кийчъяьй. Цхьабакъда, йол дIаоттаяра яь кхоаленаш кIезига я тха боахамашка. 3240 тонн аьла мара тоъац уж хIанз. ХIаьта а дукха капитальни траншеяши кхоаленаши хьалъеш латт совхозашка. Траншеяш — 7500 тонн мошача доакъара лаьрхIа, кхоаленаш — 3400 тонн аьла лаьрхIа. Уж объекташ дукхагIъяраш хьатIадоагIача шера е лаьрхIа я. Цхьараш укх шера йистеяргья.

ДОДЗОЛ ДЕХЬАРА

ДОТТАГIИЙИ МОАСТАГIИЙИ

— Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революцех шеко йоацаш, XX бIаьшерен эггара йоккхагIйола событи хилар. Империализмо планета тIа массанахьа доал деш хилар дохадир цо. XX бIаьшере Сийлахьбоккхача ОктябрагIара дIайолаелар ала мегаргда, дунен халкъаша зехьа дог дахензар Россерча революцега, — аьлар АПН корреспондентаца Волков Александраца къамаьл деш Азен Африкан мехкий барт-цхьоагIон Организаце вице-президента, Азен Африкан мехкий барт - цхьоагIон Шри-Ланкерча Ассоциаце председатела Абдул Азиза.

— ДагайоагIий хьона «Дуне хьоадаь итт ди», яха Джон Рида произведени? Беррига тоIабаь боахкача, къаьстта Азен Африкен, колонниализма низ-Iоткъама кIал бала эзача наха бола тешами дикага догдоахилген елар цо.

Духхьал Россера кхаьчар Азен Африкан лоал лаьттача халкъий къам мукъадаккхара боламашка къовсама тIахьехаш йола стимул. «Ха ма яхийта, дохаде колониальни лоал оттавара боаржолаш. Шоай мехка даьй хила деза шох. Шоай кхела доал дераш шо хила деза. Из шун бокъо я, хIана аьлча шоай кхел шун бе-йоал...» Уж дешаш Россера лувча кхеран оазагIа тха дегашка кхоачар. Тхона холора дунен эггара хьалхарча болхлойи ахархойи паччахьалкхено тхоаш хьаллоацаш хилар. Из яр адамий нийсхон оаз.

Британски доал дераши Индера, Цейлонера, кхыча колонешкара а махараджаши гIертар Россерча событеех тхо къоастадеш аьшка карт тоха. Цар яххар деча газеташа бIарчча кампани йолайир къам мукъадаккхара болам большевизмаца ба яхаш, бехке а беш, цар духьалъеттарашта жоп а луш, - низIоткъам бераште духьала лоаттабеча къовсама шоай вахар хетадаьрех цаI волча Тоннамбалам Аруначалама аьлар, кортамукъален болама лидераш бокъонца «большевизмага болхе», тIаккха из да «вай дикача компане хургдолга». КорзагIбаьннача колонизатороаша шоашта могар дар Инде патриотически революционни низаш къаман, болхлойи ахархойи боламашца вIашагIа ца кхетийтара. 20—30 шерашка «къеста а беш доал де» яха колониальни политика репрессеш ярцен кортамукъа уйла ерашта тIаккхувш хиларцен эггара дукхагIа цIеша йиза хилар.

Цу ханна чухь хьа ма хиллаге а революци йохае гIийртар империализм. Низ болча, йиза йолча Европас ший беррига тIема низ тIабахийтар къонача Советски Россена. Бакъда интервенци ийшар. ХIаьта а империализма низаш тIехьашка довланзар, цар хьалхарча юхьига тIаоттайир фашизм — капиталистически системо хьаяь эггара бIехагIйола хIама. Духхьал фашизмана тIадиллалар Советски пачхьалкхе йохаяра декхар. 1945 шера 9 мае империализмо дог даьхар юха а дехар, хIаьта дунено паргIата даьнна са даькхар: советски наьха къонахчали денали бахьан долаш адамаш «IажагIча унах» даьхар.

Тахан исторе книжка тIа хьежаш, белгал ца доаккхаш дита мегаргдац империализм Советски Росси йохае гIертача хана, Россе машара тIехь къовсам лоаттабаь хилар, планета беррига къахьегамхой хьашташ хьал а лоаттадеш. Дагалоацаргда вай советски делегаце 1922 шера Генуе герз дIадаккхара Договора проект хьалхашка яхьар. Дунен шоллагIа тIом болалуча юххье Европана фашизма кхерам тIаэттача хана СССР-о оттайир коллективни кхерамзлен система хьаяра идея. ХIаьта тIом чакхбаьначул тIехьагIа атомни герз хьадича, Советски Союзо эггара хьалха аьлар из дIадаккха деза. 70-ча шерашка СССР-о Малхбузенга кхайкайир кхохкам дIабаккхара политика. Тахан советски арахьарча политике керттера дош — из ядерни герз дIадаккхара дош да.

Нагахьа санна 70 шу хьалха прогресс, социализмни машари низ болаш йоагIаш мара хиннаеце, хIанз хьал хувцаденнад. Бакъда Сийлахьбоккхача Октябра моастагIий шоаш моастагIий ма хиллара бисаб. ХIаьта а дунен тайптайпарча мехкашка дукха хьахиннаб цун доттагIийн цунна тIехьабараши. Царца Азе, Африкан Латински Американ мукъаьнна пачхьалкхенаш а. Социализмон агрессивни гIозарех дIа ца кхетара боламон тахан машарай прогрессаи, Октябро хьалхашка оттаьча идеяштен тIехьарча къовсама низ бола чIоагIало лу.

Дукха шераш хьалха Джавахарлал Нерус яздаьд: «Нагахьа санна дикага дог доахаш вай кхоаненга хьеже, из дикка доккхача даькъе Советски Русси бахьан долаш да. Со теш, нагахьа санна цхьаккха катастрофа ца хуле, тIаккха кхыча мехкашка а керда цивилизаци оттаергхиларах а капитализмо хьеду тIемаши конфликташи юххера а цо дIайоахаргхиларах».

(АПН).
Коломбо.

Польша лоархIаме предложени

Коталон Ди дездеча хана ПНР цIерагIа ПОРП ЦК Хьалхарча секретара, ПНР Пачхьалкхен Совета Председатела Войцех Ярузельске могайир вIаши духьалара тIема - политически союзаш доазув къоастадеча районера ядерни массазарен герзаш цахаддаш кIезигдарца Центральни Европера герзаш кIезигдаран тешам чIоагIбаран комплексни план.

ТIема конфронтаце боарам лохбара тIаерзаяь йола ПНР. предложени нийс пачхьалкхен доазув чулоацаш йолча зонана йоагIаш я. ГДР, ЧССР, ВНР, ПНР, йштта ФРГ, Бельге, Нидерландий, Люксембургеи Данеи. ДIахо йодача хана еррига Европе кхоачаш дIашерье мегаргьяр из.

ПланагIа лаьрхIар да:

Массавар раьза а волаш, лаьрхIа дола доазош юкъера дIадахари кIезигдари.

Массавар раьза а волаш, лаьрхIа дола массазарча герзий тайпаш, хьалхарча даькъе эггара чIоагIагIа низ болаши нийса кхеташи, цIаьхха тIалатара накъадаргдолаши дараш а долаш, доахаш юкъера дIадахари кIезигдари.

Шинна а оагIоно духхьал оборонительни да аьнна тIаэцаргдолчча тайпара тIема доктринай характер хувцар;

Стокгольмскичарел гаьнагIа йолхаш йола кхерамзлен мераш къоастаяри вIаши бола тешам кIоаргбари, хIаьта иштта моттигашка шерра теркам барахи инспекци ярахи пайда а нйбеш, тIахьожама эффективни йола къамани халкъашта юкъерен средстваш юкъе а кхувлаш.

Европана керттера лоархIам болаш я тIема герзий проблемаш. Къаьстта тIехьатетта йиш йоацаш да ядерни герз дIадаккхара процесс дIайолаелга. Ядерни арсеналаш радикально кIезигъяра принципаши наькъаши белгалду М. С. Горбачева цIераца айхха бувзам болча советски предложенеша. ПНР лоархIаме инициатива Хельсинке дIайоляьча юкъаръевропейски процесса дIадаккха йиш йоаца дакъа санна лоархI.

«Ярузельске плано бакъду европейски кхерамзлен дешаех йола польски политически уйла гаьнна хьалхашкахьа хургдар гуш хилар. «Рапацке плани» (1957 ш.). «Гомулки плани» (1963 ш.) санна йовзаш йола ПНР предложенеш. Европе кхерамзле хилийтаран вIаши юкъе гIулакхаш леладаран тIехьа хиннача Совещане дIайоляьча процессе Польшо толаме дакъа лоацаш хилар цунна дола гуччахьара масал да. Европа кхерамзлен идеяш новаторски хьисапе гIулакхий хьаддача программа формагIа дегIа а кхувлаш, дунен халкъашта юкъерча хьала вай ханарча бакъдарашта нийсса дола, малхбузеневропейски пачхьалкхенаш айхха вIаши гIулакхаш леладара тIаерзае декхарйла е могаргдола керда элементаш юкъекхувл цу кердача комплексни плано. «Ярузельски плано» теркамга эц ядерни герз кIезигдара деша тIехьа СССР-аи США-нен юкъе хила тарлуча соглашенех. Малхбузен пайда ца бала тарлу, яхаш НАТО цхьайола пачхьалкхенаш сатем боацаш хилар, тIаккха Варшавски Договорагахьа массазарча герза совле хургья, аьнна царна хетандаь.

Польшас ший боккхача политически низаци авторитетаци лоархIаме дакъа юкъекхухь социалистически содружествай мехкий цхьа барт бола политика лерхIарашка кхачийтара. Варшавски Договора членаш долча мехкий пражски Политически декларации, Варшавски договора доакъашхой йолча пачхьалкхений ПКК будапештски Кхайкарал, хIаьта иштта Центральни Европе химически герзах цIенъенна зона хьаяр духьа ФРГ правительствага ЧССР-ен ГДР-ен цхьана яь предложенеш цIенхаштта хьаллоацаш я керда инициатива.

Герз дIадаккха е дуне ядерни хIалакдергдолаш дIахо йодача хана герз хьаIоаде — цу шиннех цаI де дезаш хилара дерригача дуненга уйла яйташ я КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева герз дIадаккхара тIехьа яь предложенеш. «Центральни Европа, хIаьта дIахо йодача хана ерригача континенте кхерамзле чIоагIъяра процесс дIайолаяра таро лу «Ярузельске плано».

Влодзимеж ПИСТРОВСКИЙ,
польски журналист.
(Интерпресс—АПН).

Болгаре цхьана сага сих лаьрхIа экспорте арахецача электроника продукце дунен тIа хьалхарча моттигех цаI дIалоац. Цо ший изделеш ткъаь иттнел совгIа долча мехкашка дIаухийт. Е пятилетка чакхъяллалца йолча хана цу даькъе продукце арахецара боарам 2 — 2,5-зза лакхбе лаьрхIад, хIаьта микроэлектронике — кхозза.

СУРТА ТIА: ИЗОТ яхача объединене электронни техника арахецара специализаци еча пловдивски цхьан завода цехе. Укхаза хьаеш я дуккхача технологически процессашта тIахьожам лоаттабе могаргдола «Прокон» яха электронни аппарат.

БТА-ТАСС сурт.

Малара духьала—лира къовсам

ДЕРРИГНЕ ЛОАРХIАМ БЕ БЕЗА

Ши шу даьннад вайна бовзаш бола «ТIехдаьнна корта бохабу маларш мелалген алкоголизми дIаяккхара де дезарий хьакъехьа» КПСС ЦК соцам тIайица. Фу даьд цу юкъа малар чIоагIдара наьсархоша? Издош тохкаш хилар укх денношка газета рейдови бригада.

Эггара хьалха белгалдаккх а доагIа цхьа хIама. Нагахьа санна, дIадахача шерашка хIара мнIинге корта бохабу маларш дохкаш хиннадале хIанз районе цаI торгови точка мара яц спиртах доаха маларш дохкаш. Цунга хьежжа кIезигденнад малар мецарах деш дола зуламаш, автоавареш хиларах лозабеш хинна нах. Пачхаьалкхен предприятешка, организацешка чIоагIъеннай къахьегама дисциплинен порядоки, шозза кIезигъеннай прогулаш. ХIаьта лоархIаме да къахьегама коллективашка нравственни атмосфера тоаенна хилар.

— ДIадахача 1986 шераца нийсдича а укх шера шозза-кхозза кIезигбеннаб медвытрезвителе кхувла нах, — аьлар тхога Назрановски РОВД начальника заместитела Ш. Гадаева.

Мишта карагIдаьннад из деррига де?

Ховш ма дий, духхьал корта бохабу маларш кIезигдарах гIулакх чакх ца доацилга. Цунна когаметта доаржаде деза наха хоатташ дола товараш дохкилга, хьалха корта бохабу маларш дохкаш хиннача сетешка наха чубахка, салаIа, шоашта эшар эцара мел эша хьалаш вIаштIехьдахар.

Хетаргахьа, • Грознера хьалвоагIаш цхьа саг Iийна хургвац Назрановски районе чукхоачаш наькъа йисте улла, хоза кийчъяь «Дружба» яха кафе ца зувш. Массаза а дукха нах хул укхаза. Цхьабакъда, корта бохабу маларш дIадаьхачул тIехьагIа укхаза совцача наьха контингент хувцаеннай. Нагахьа санна, хьалха дукхагIбараш «къаракъа хьаьший», дер дайна лелараш хиннабале, хIанз укхаза го йиш я боккхий нах, кхалнах, шоай берашца дай-ноаной.

— Спиртах доаха маларш кафера дIадаьхачул тIехьагIа тха коллективера цхьабола болхлой уж ца хилча план кхоачашъюлургьяц вайна, болх бац ер, яха болабелар, —дувц «Дружба» кафе буфетчика Х. Гамбердова. — Цхьачар расчет а нийцар. Цхьабакъда, коллектив тийшаяр корта бохабу маларш доацаш план кхоачашъе таронаш корайоагIаргйолга.

ХIаьта, уж кора а йир. Укхаза шерийр йохкаш йолча кхачан продуктий ассортимент. ХIанз «Друбже» моллагIча хана нйдархочунна эца таро я кхийхка бежанен коа тIарча оалхазарийн дулх, детта шашлык, кердa баьцадаараши соми. Буфета чу къаракъа, чхьагIара шушай моттиг дIалаьцай «Ачалуки»яхача минеральни, мерзача хийша, тайп - тайпарча сокаша. Масала, укхаза тхо долча дийнахьа кафе йохкаш яр эстех, айвах, боалех, комсех яьха керда сокаш. Уж хьалхагIа холодильникашка чу шел а йий мара Iойоттац чубаьхкача нйдархошта. Коа наха паргIатта Io а хайша салаIа хьалдаьд хоза ахкан цIалгаш. Цу дерригне пайда лу шин оагIорахьара. Цкъа-дале, кхоачашъярал совгIа тIеххоачашъю кафе коллективо товарооборота план. ШозлагI-дале (из керттердар да), нйдархошта шоашта езар эца а салаIа а моттиг я.

Цу тайпара хувцаденнад хьалха корта бохабу маларш дохкаш хиннача город Назранерча кхыча торгови предприятей сурт - сибат, цар чулоацам.

Дукха йоакхо ю районе корта бохабу маларш мелараи алкоголизманеи духьала кхетама, профилактически болх бара, малар юкъе доаца вахара хьисап чIоагIдара. 1985 шера ноябре вIашагI а елла болх беш я корта бохабу малар ца мелара тIехьарча къовсама районни ший лоIаме общество. Цунна юкъевоагIа 30 саг. ХIанз районе вIашагIъеллай цу общества 35 первични организаци.

— Къаьстта, корта бохабу малар ца мелара тIехьарча къовсама районни ший лоIамерча обществас болх хьинарегIа бу нарарча шера, — йоах маларцен алкоголизмаци къовсам лоаттабара деша бехктокхаме йолча КПСС Назрановски райкома инструктора З. Орцхановас. — Масала, корта бохабу малар ца мелара тIехьарча къовсама районни ший лоIамеча общества 35 первични организацеех 17 вIашагIъеллай духхьал укх 1987 шера. Цар шоай коллективашка чакхйоах беседаш, семинараш, кийчъю малар доацача вахара стендаши уголокаши, чакхйоах рейдаш, культура цIеношка наха хьокх алкоголизма духьаларча темах дола фильмаш. Дика, пайдане форма а хинна дIаэттад районе малар юкъедоацача вахара кIираш. ТIеххьара цу тайпара кIира чакхдаьлар 1987 шера 28 мае денз 4 июне кхаччалца. Цу юкъа районе цIендаь дIадаьккхар спиртах доаха маларш дохкилга, хьинарегIа бе баьлар алкоголизма духьала беш бола кхетама болх. Иштта лоархIаме да хIанз маларан алкоголизманен духьала къовсам лоаттабу уличнии поселковни комитеташ вIашагIйохкаш хилар а.

Из деррига а дика да. Цхьабакъда, цу даькъера болх районе хIанз а тIатеIIа, леррагIа беш бац. Яц системность, комплексность. Партийни, советски, общественни организацей теркама кIал йоацаш дукха лоархIаме участкаш юс. Нагахьа санна, город Назране моллагIча а торгови предприяте кхачан продуктай тайп-тайпара ассортимент гуш яле, из ала йиш яц юртарчарех. Къаьнарча, ехача помещене чу я ТIойЮртара кафе-шашлычная. Чувенача сага дIабала кхача, хьогвеннача мала напиткаш, сокаш яц. Цул совгIа, чухьнахьара хьал антисанитарни да. Цудухьа, массаза а яьсса хул из, товарооборота план кхоачашъяр дувца а дезац. Кхы дикагIа дацар ПхьилекъонгийЮртарача кафе-шашлычне, кхыча юрташкарча торгови предприятей хьалаш а. Республике эггара йоккхагIчарех лоархIаш я ЭкажкъонгиЙ - Юрт. Укхазарча кхачан продукташ йохкача № 39 йолча централь тика витрина тIа латт тайптайпара сокаш. Бакъда, уж хоатташ, дIаэцаш-м саг вац. ХIана аьлча, вIаштIехьдаькхадац Iойоттaш сокаш йохкалга.

— Мишта вIаштIехьдоакхаргда из, нагахьа санна е хинпровод а е канализаци а ца хилча, — яхаш ший бала кодабу тика заведующе Б. - Х. Кациева. — Сокаш Iойоттара лаьрхIа инвентарь эш. Из яц. Кхыметтел, бытовой холодильникаш а йоацаш хилча, дIахо фу дувцаргда?

Лакхе белгалъяьхача факташа хьахьокх райпо кулгалхоша юрташкара шоай торгови предприятеш йицъялийталга. ХIанад а хац, юрташ шоллагIча плане йисай. ХIаьта цигача йолаш йола сокаш ха чакхъяьнна я. Цудухьа наха уж дIанийяц.

Нагахьа санна корта бохабу малар мелалга производстве, общественни моттигашка соцаде карагIдаьннадале, района партийни, советски, общественни организацей из де вIаштIехьдаьннадац быта сфере.

— Цхьа ди дIадодац са мар Евлоев Iусмана Руслан менна воацаш. Веха чу а ухащ леташ кхестаду цо со а са бераш а. Бийса яхача хана цIагIара арадоах. Из кхы ла низ боацаш латкъа енай со,—яхаш дийцар цIеннанас Евлоева Булихана.

Евлоев Руслан Назрановски мельзаводе водитель ва. Из цо леладер ца ховш бац предприяте кулгалхой, общественность. Бакъда, хIанзалца цхьа саг оарцагIваьннавац Булихана, Руслан юхатоха хьежаваьц. ХIама бе-башха ца хетар, наьха балийна сагота ца хилар да из. Цу тайпара масалаш вахара юкъе нийслуш хилча, тахан ала йиш яц маларцен алкоголизмацен районе бизза къовсам лоаттабу, аьнна.

Цхьаькха, рейдови бригада членаша зийна цхьа хIама дувцаргда оаха. Балха дийнахьа дуккхача наха га а гуш. «Назрань» яхача автостанцена духьала бай тIа, цхьан хIаман шек а воацаш «пелинг» тохаш вагIар ши саг. Тхо цецдаьхар иштта массанена бIаргагучча къаракъ молаш паргIатта ши саг вагIаш хиларо, уж совцабе цхьаннена а дага ца дохаро. Цу факто къаьгга хьахьокх милице болхлоша, къаьстта участкови инспектораша корта бохабу маларш ца мелийтара духьала беш бола болх мишташ, е нийсагIа аьлча эсала белга. Оаха цу хьакъехьа шоашта хоам бича а уж хьалувца «вIаштIехьдаланзар» дIаяхийтача оперативни група. Тхо дIакхаьчача саг вацар цига, аьнна юхабаьхкар.

ХIама дацар цу тайпара факт цаI мара ецаре. Общественни моттигашка беце а, хьун, хин йистошка шоай машинаш дIаовттаь, къаракъ молаш йола дукха «кIантий тоабаш» зийра оаха. ХIара сага бокъо я Iаламе ара а ваьнна салаIа. Бакъда, салоIача а эздел дицдалийта йиш яц. Из «баьццара бIехал» юкъебоацаш мегаргдеций салаIа? ХIаьта балха дийнахьа цу тайпара хIама дергдац дердайна лелараша мара. Района партийни, советски, правоохранительни органий кулгалхоша уйла е еза хIамаш дукха да укхаза. Цу гIулакха юстара латта бокъо йолаш яц общественность а.

ЧIоагIа лоархIаме да антиалкогольни уйла йолаш къаьстта кагирхой а кхувш боагIараш а хьалкхебар, саг хIалаквеча алкогола влиянех уж лорабар, кIалхарабахар. Халахете а, цу даькъе геттара а эсала латт болх районе. Кагирхошта, кхувшбоагIараша салаIа моттигаш яц, нах бахача хьалъяц спортивно - культурни комплексаш. Кхоачашъяц спортивни гIишлош хьалъяра планаш. Укхаза дакъа лаьцача хIама дацар тайп-тайпарча предприятеша а организацеша а.

Гуш ма хиллара, маларцен алкоголизмацен къовсам лоаттабеча гIулакха тIа хIанз а дукха кхоачамбоацараш да районе. Уж кхоачамбоацараш дIахо а нийслургда, нагахьа санна из болх, «ер керттера ба —ер лоадам боацар да», —яхаш къеста а ца беш, дерригнена цхьатарра лоархIам а беш, цхьа система а йолаш лела ца бой.

М.ПАРЧИЕВ,
Назрановски халкъа тIахьожама комитета инспектор.
Х. ШАДИЕВ,
тха спецкор.

В. И. Ленина цIерагIча библиотека 125 шу дузаш

Мехка керттера библиотека ший 125 шу дизар дезде кийчлуш я. 20 моттига лаьрхIача цхьан залагара, виъ библиотекаргара, 100 эзар единица йолча тайп-тайпарча изданешкара шийниъ дIаболабаьча библиотеках дунен тIа эггара йоккхагIйола знане ганз хилар. В. И. Ленина цIерагIча Паччахьалкхен, Ленина орден лелаеча СССР библиотека — Советски Союза къаман библиотека, дунен тIа эггара йоккхагIйола СССР халкъий кепайоазон произведенеш, доазол дехьара литература, кулгаца яздаь книжкаши материалаши — даймехка а дунен а культура ганзаш лелаю хранилище, хIаьта массане царех пайда эца йиш хилар СССР Конституцеца чIоагIдаьд.

Ший чулоацамга хьежача универсальни йолча библиотеке гулдаьд дунен 247 халкъий метта арадаьнна 30 миллионага кхоача книжкаш, журналаш, газетий, нотай, картай шера йола комплекташ.

Библиотека болх тайп-тайпара ба. Цо иштта мехка культуран Iилман вахаре лоархIаме моттиг дIалоац. Эггара йоккхагIчарех йола идеологически, Iилма-информационни учреждени я из библиотека, 350 эзар советски библиотека чуйоагIача системе керттера а, хIаьта иштта паччахьалкхен Iилма - технически информаце системана юкъейодаш а я из.

Румянцевски библиотека хьахиннача хьалхарча шерашка, иштта яьхад цунах дуккхача хана книжкаш дешархоша — Л. Н. Толстойс, Ф. М. Достоевске, А. П. Чехова, В. Г. Короленкос, Д. И. Менделеева, К. А. Тимирязева, К. Э. Циолковске...

Регистрационни книжка тIа 1893 шера 26 августе 236-ча номера кIалха ше кулг яздаьд: «Владимир Ульянов». Присяжни поверенне гIонча. Б. Бронная, Иванова цIа, кв. 3».

Октябрьски революце овлангара хийцад библиотека вахар. Цунна хьалхашка этта керда дехкараш къонача Советски республике хулача революционни хувцамашкара хьадоагIар. Библиотека исторе дукха сийлен оагIонаш я. Сийлахь-боккха Даймехка тIом болча шерашка укхаза дешархошта деш дола гIулакх цхьан дийнахьа соцаданзар. Сихха кхоачашдора правительственни учреждениеша, партийни органаша, фронта, оборонни предприятеша, дарбан, Iилма-тохкама учреждениеша дIадехараш.

Итташ шераш дIадахад. Книжни фондаш а дешархой а дукхагIа хиннаб, дегIаухаш я библиотека балха ерригa оагIонаш. Хано кхы а керда помещенеш хьалъелга дIадийхар. Хьалхашка латта дехкар — библиотечни комплекса территоре тIара культурай архитектурай памятникашта, цу даькъе, Пашкова цIенна — архитектора В. И. Баженова кхоллама жовхьара зе а ца деш, библиотекана эша гIишлош хьалъелга.

СУРТАШ ТIА: В. И. Ленина цIерагIа Паччахьалкхен, Ленина орден лелаю СССР библиотека; болх беш я библиотека фондашта учет лелаеш уж дIачуэцаш йола группа. Укх шоай тайпара йолча «наIарашка» гIолла хIара бетта фондашка 15 эзар экземплярага кхоачаш доазол дехьара изданеш хьачуяхь; 1714 шера «Воинский артикул» Петр 1-чо ше язь поправкаш тIа а йолаш.

Р. НЕТЕЛЕВА сурташ. ТАСС фотохроника.

Октябра сийна

«СССР халкъий меттай дIа-хьа йола влиянии уж дIахьа дIаьхий хилари» — иштта цIи йолаш да Москве «Iилма» яхача издательстве арадаьнна книжка. Из хетадаьд Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце 70 шу дизара.

Цун оагIонаш тIа дешарашта корайоагIаргья цIи хезача Iилманхой-лингвистий цIераш. Уж ба СССР Iилмай Академе социальни лингвистика института сектора заведующи, «Социалистически къамаш дегIадахкарца дувзаденна къамий метташ дегIадахкара закономерносташ» яхача Iилман совета кулгалхо Ю. Д. Дешериев (из ва бехктокхаме редактор а), СССР Iилмай Академе боькъонца бола членаш Н. Г. Корлетяну, И. В. Протченко, А. Н. Баскакова, профессораш П. Я. Скорик, Э. М. Ахунзякова, В. К. Журавлев, Э. Г. Туманян, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен хьехархой института эрсий метта кафедра профессор, филологически Iилмай доктор К. З. Чокаев, кхыбараш.

Тохкама хьалхара дакъа «СССР халкъий метташта йола эрсий метта влиянни» яхаш да. Цига дувц мел лоархIам болаш ба Ленина мотт вай мехка эггара дикагIйола общественни строй хьаяра, къаман дош къоастадара, зIамигача халкъий культура дегIайоалаяра. Из дуккхача наха шоллагIбола наьна мотт а хинна дIаэттаб. Цун беркатеча хьастара ганзаш хьаэцаро йIаьхегIа хилийтар кхыча меттай терминологически лексика интернациональни фонд.

Демократически общественни строе дерригa метташ цхьа бокъо йолаш да. Цхьабакъда, из иштта дац йоах вай идеологически моастагIаша. Царга хьаттача, эрсий дешаш эрсий метта юкъедолхац.

Из харц долга хьахьокхаш да «СССР халкъий меттай эрсий меттана йола влиянни» яха книжка шоллагIдола дакъа. Цига къаьгга гуш да кхыдола къаман метташ дIаьхегIа даь ца Iеш, эрсий мотт ше а цахаддаш бIаьхегIа хулаш боагIилга. Цох лаьца язду академика А. Н. Баскаковас, профессораша Д. С. Чантуришвиле, Л. А. Хаделеле, К. З. Чокаева, кхычар. Цу тохкамашка шаьра гуш да эрсий меттаца лелаш дукха тюрски, гуржий, вайнаьха дешаш долга. Цу тайпара тематика йола балхаш духхьашха кепатохаш да.

Р. ЧОКАЕВ,
СССР Iилма Академе языкознане института аспирант.

Деша дIаэц

Грознерча № 28 йолча юкъера профессионально-технически училище 1987/1988 дешара шера дешархой дIаэц.

Училище кийчбу укх специальностех квалифицированни болхлой:

1. Мехкдаьттан химически промышленноста предприятешта вола слесарь-монтажник, электросварочни балхаш де а ховргдолаш.
Дешара ха 8 класс яьккхарашта — 2 шу, хIаьта 10 класс яьккхарашта — 1 шу.
Стипенди — 36 сом.
2. Технологически оборудованена ремонт яра вола слесарь.
Дешара ха 10 класс яьккхарашта — 1 шу.
Стипенди — 72 сом.
3. Токарь.
Дешара ха 10 класс яьккхарашта — 1 шу.
Стипенди — 66 сом.
4. Электрогазосварщик.
Дешара ха 8 класс яьккхарашта — 2 шу, хIаьта 10 класс яьккхарашта — 1 шу.
Стипенди — 36 сом.
5. Технологически установкай оператор.
Дешара ха 10 класс яьккхарашта — 1 шу.
Стипенди — 72 сом.
6. Химически анализа лаборант.
Дешара ха 10 класс яьккхарашта — 1 шу.
Стипенди — 72 сом.

Училище болх беш я художественни самодеятельноста кружокаш, спортивни секцеш, эстрадни оркестр.

Транспортаца дIа-хьа лелача дешархошта льготаш лу.

Производственни практика йолча хана стипендел совгIа болх беш даьккхачох 50 процент алапи а лу дешархошта. Училище дIаийцарашта дешаш йоаккхаш йола ха балха стажаца дIалоархI. ТIехдика дешарашта кхы а 25 процент стипенди тIатох.

Училище хьайиллай № 9 йолча болх беча кагирхой школа филиал, цига дIахо 9, 10, 11-ча классашка деша йиш я.

Iе моттиг йоацача дешархошта общежити я.

Деша отташ е документ эш:
1. Заявлени.
2. Дешарах дола документ.
3. Вахача моттигера справка.
4. Характеристика.
5. 6х4 см бустам бола диъ сурт.
6. Паспорт е ваь хиларах дола тешал.
7. № 286 йолча формагIа йола медицински справка.

Тха адрес: г. Грозный, 364048, Химкомбинат, СПТУ-28, № 1, 3, 21 йолча автобусашца «Полиэтиленови цех» яхача остановке кхаччалца, № 7 йолча трамвайца «Химзавод» яхача остановке кхаччалца ваха веза.

Ца ховр хатта укх телефонагIа — 94 кхы тIа 3-98, 5-43.

СПТУ-28 директи.

Хьамсара эцархой!

№ 34 йолча «Мебель — хозтовары» яхача тика тIа дохкаш да Москве, Бресте, Цимлянске хьадаь кIувсаш; Москве хьадаь паласаш, тайп-тайпара шорал дола дорожкаш.

Цу тика тIара хоза хьаяь йола тайп-тайпара электроосветительни приборащ эца йиш я.

№ 2 йолча «Заря»—Заветы Ильича, 32.

№ 14 йолча «Дерригa тегара» — Победа пр., 10.

№ 79 йолча «Юбилейный» — Тухачевски ул., 1, тикашка.

12—15 июне бес-бесара, тайп-тайпара эиза долча пазатен еган изделеш йохкара-выставка хургья.

Дувла тха тикашка!

«Промтовары» объединени.

«Промтовары» объединени.

№ 57 йолча тика тIара (центральни рынкерча) шун эца таро хургья шеррача ассортименте йохкаш йола металлически сир даьккхаи пхьегIаш, цIагIа лелаю хIамаш, иштта шоай кухне эша кхыдола товараш.

«Промтовары» объединени.

№54 йолча «Обувь» яхача тика тIа (Дзержински ул., 10), бохкаш ба мода лостамах хьабаь кхалнаьха. кога гIирс. Уж Николаевски кога гIирс беча фабрике хьабаьб.

Дувла тха тика тIа!

«Промтовары» объединени.

Бахача наьха теркамга!

Ленина цIерагIча проспекте, 74/100, «Iайха хьаде» яха керда тика хьайиллай.

Цу чура шун эца таро хургья укх предприятей производства отходаш: «Красный молот», «Электроприбор» заводий, «Терек» яхача фирма, художественни промыслай объединене.

Цигара ийпача производства отходех шун цIагIа гIишло хьалъеча, ремонт еча пайда эца йиш я.

«Промтовары» объединени.

САЛОIАМ ПАЙДАНЕ ХИЛИЙТА

Теха баьннаб тIеххьара школьни гургал, чакхдаьннад дешара шу. ХIара дешархочоа хьалхашка хаттар отт: мичахьа, фу деш чакхйоаккхаргья ший мукъа ха, малагIча кружоке вахача бакъахьа да.

Кхувш йоагIача тIехьенна кхетам луча хьинаре дакъа лаца декхарийла я Старопромысловски районе йола 15 школа, пионерий ЦIа, школашта юкъера дешара-производственни комбинат, стадион, культура ши ЦIа, музыкальни, спортивни школаш, кхыйола культурно - просветительни учреждениеш.

Массехк шу хьалха КПСС райкома, микрорайонашта тIехьа тIачIоагIъяьча партийни организацеша чакхдаьккхар районе бахача наха кIоаргга социологически обследовани елга. Цу юкъа техкар микросреда, кхетамбалара балха хьал, социальни паспорташ оттадир.

Цу балха йоккха опыт Iоаьйй номераш 37, 17, 49 йолча школашкара В. И. Ленина цIерагIча, тIемен къахьегамен музеяшка. Района дуккхача школашка, «Пролетбата» культура ЦIагIа вIашагIъехкай хургволча бIухочун клубаш, хIаьта пионерий ЦIагIен политически техникумен — «Патриот» яха клубаш.

Комсомола райкоме болх беш я, «Даьхен тешшаме къонгаш» яха клуб, цунна чубоагIа шовзткъанел совгIа бIухой - интернационалисташ. Цун председателалла хержав ЦIеча Седкъа орден лелаю, «Союзавтоматстром» завода сварщик Литвиненко Сергей. Дешархоща, кхувш боагIарашца беча тIема-патриотически балха юкъе хьинаре дакъа лоац клуба членаша.

Цу хьакъехьа дукха мероприятеш чакхйоах «Радуга» яхача кинотеатре вIашагIъелла «Сийлахь - йоккхача Даьхен дакъилг» яхача киноклубо а. Дуккхача хана дагалаттаргья, масала, Советски Союза Турпала Аушев Руслана, Советски Союза Турпала Демченко Георге нанас дакъа а лоацаш, дукха ха йоацаш киноклубе чакхъяьккха тематически сайре.

Района культура учреждениешка, школашка болх беш я 41 кружок. ДикагIча оагIорахьара хувцамаш гуш да. Дале а, белгалдаккха деза формализм, хIамах дог ца лазар хIанз а дIадаланза долга. Иштта, масала, профориентаце, беррига дешаракхетам балара балха дикал айяра дика таронаш я № 33 йолча юкъерча школе, «Электроприбор» завод, «Оргтехника» культура Дворец, «ДоттагIле» яха клуб чуйоагIача микрорайоне. Бахача нахаца, кагирхошца тIагIерт-та болх бара средствай ерригa комплекс йолаш я укхаза: Хетаргахьа, укхаза хила йиш яцар правонарушени яь цхьаь цхьа моттиг, бакъда, кхелетарий гIулакхашта йолча комиссе учете латт укх микрорайонера 7 саг, цIагIара хьал сагото йойташ бола 32 дезал. Сакъердаме яц бераштa «ДоттагIал» яхача клубе, укхаза цхьаь цаI технически кружок яц, хIама дац берий секторо.

Къаьстта сагото яйташ да № 44, 10, 11 йолча школай микрорайонашкарча балха хьал. Правонарушенеш елга лаьгIлац укхаза, цу микрорайонашкара материальни база хIанз а геттара эсала я. Цхьаккха хIама деш яц идеологически советаш. халача кхелетараштa тIехьа тIачIоагIбаьбац хьехамчаш.

Кагирхошта кхетам балара балха боарам тахан айбе йиш яц, беррига нахаца, къаьстта цIагIара хьал вIашIехьдоацача дезалашца, кагирхошта во масалаш луш барашца а беш, из болх ца бой. Масала, 9—10 классай, ПТУ дешархоша, политехнически техникума студенташа вIашагIъехкай дика дар хьехаргдоацача шоайла бокхкагIболча нахаца (царех цаI я, масала, цхьаннахьа болх беш йоаца Дроздова) хьоашал тесса йола тайп-тайпара группаш. Из йолча а ухаш, спирта маларех, токсоманех чам баха болабелар кагирхой. Каст-кастта цига ухаш бола мехкарий, йиIигаш школерча занятешка, бийсаш яха цIа ца ухаш лела баьлар. Кагий бараш-м меттабоалабаьбар, хIаьта Дроздова... цхьаннахьа балха а йоацаш ше даьр дIахо леладеш я.

Уж дешаш къестадеча хIама бе-башха ца хеташ, сагота воацаш хила йиш яц цхьаккха а. Боккха лоархIам болаш да кхерамеча доазон тIа кхаьчача хана а ца деш, бераштa кхетамбалара дешаш ший ханнахьа къестаделга.

Районе кIезига бац лакха говзал йолаш, кхолламе кружокашта кулгал а деш, вахаре шоаш Iоаяь опыт бераштa хьаьнала дIалуш бола энтузиасташ, дика хьехамчаш, дай - ноаной. № 45 йолча юкъерча школе дикагIболча хьехамчех дувцаш къаьстта хестабу Тупицын, Мизилова, Славакова, Курелек, хIаьта № 17 йолча школе — Пономарев. Школан предприятеи юкъара гIулакх а хинна дIаэттад школана еш йолча реформа йоахо елга. Уж дешаш дукхагIа теркалде дехкарийла ба базовн предприятей кулгалхой, царна даим дага латта деза школьни мастерскешка, кабинеташка, берий площадкашка, клубашка болхлой спецовкаш тIаювха педагогаш, хьехамчаш барга сатувсаш бераш дагIилга.

В. МАМЕДОВА.

ФУТБОЛ

Чакхъяьннай «гуйребIаьсти» яха футболах йола зональни турнир. Цига дакъа лоацаш яр Грознерча спортивни классий, СДЮСШОР викалаш чубоагIа Нохч - ГIалгIайчен команда. Къона футболисташ цу яхьашта кийчбаьбар тренераша, хьалха хиннача «Терека» футболисташа Х. Даниловен Е. Толстовен.

Турнир чакхъяла ши тур йисача хана, котало яьккха команда белгалъяьлар. Из я вай республикера коллектив. Цу тайпара толам юхьанца баьккхаб цо.

Футболисташта юкъе къаьстта белгалбаха лов А. Белов, В. Руденко, М. Цапанов, Д. Кудинов, И. Какаев.

Июль бетта хьалхарча декаде Иркутске хургйолча финальни яхьашка дакъа лоацаргда вай мехкахоша.

* * *

ДIахо йода футболах йола Нохч - ГIалгIайчен чемпионат. АргIанарча туре счет 3:2 йолаш «Нефтяннко» эшайир «Машиностроитель».

А. ИЗМАЙЛОВ.

Фаьлгий книжка

Алма-Атерча «Жалын» яхача издательстве арахийцад дезткъа эзар тираж йола «СССР халкъий фаьлгаш» яха шин разделах латта книжка. Царех цхьанне цIи я «РСФСР халкъий фаьлгаш», шоллагIчун — «Союзни республикай халкъий фаьлгаш».

Цу сборника тIа кепатехай «Мишта яьккхар Фушт-Бейгас гIамагара дын бакъ» яхачеи «Мала хьожаргва?» яхачеи вайнахьа фаьлгашта. Кастта из книжка деша таро хургья шун.

В. СУПРУН.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Ашараш.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Игорь Саввович». Телевизионни художественни фильма премьера. 1, 2-гIа сереш.
10.20 — «Кердадараш».
16.00 — «Кердадараш».
16.15 — «Экологически дневник».
16.45 — Армене къона композитораш. Ереванера передача.
17.10 — «Кердадараш».
17.15 — «Исторе урокаш». Телевизионни журнал.
18.00 — «Из бе-бе гитара». ЙоккхагIча классашта йола передача.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Чехословацки лаьтта леладара опыт.
19.30 — «Са хьамсара Даьхе» яха фотоконкурс.
19.35 — Хьай унахцIена хила безам бале». Туризм. 4-гIа передача.
19.50 — «Игорь Саввович». Телевизионни художественни фильма премьера. 2-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — Музыкальни ринг.
22.45 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — Документальни фильмаш: «Сай ловзар», «Физкультура урок».
8.40 — Ф. Шопена мазуркаш.
9.10 — Iилма - довзийтара фильм.
9.40 — «Волшебник Изумрудного города». Мультипликационни фильм. 7,8-гIа сереш.
10.20 — «Берда йист». Художественни фильм. 2-гIа сери.
11.25 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
11.55 — «Мама». Субтитрашца художественни фильм.
13.20 — ЦТ-и ВР-и эрсий илле академически хора концерт.
14.10 — «Кердадараш».
16.40 — «Документальни фильм.
17.00 — А. Шерипов (гIалгIай меттала).
17.15 — Документальни фильм.
17.25 — «Аьхки денз кийчду доакъар».
17.50 — «Агропрома гIулакхаш». Документальни фильм.
18.00 — «Негатив». Критически журнал.
18.15 — «Мишта ях хьо, бригада?»
18.45 — Хоржамашта накъадолхаш (гIалгIай меттала).
19.00 — Мультфильм.
19.10 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
19.30 — Медицински болхлошта лаьрхIа концерт.
20.00 — Футбол. СССР чемпионат. «Динамо» (Минск) — «Спартак». 2-гIа тайм.
20.45 — Хин кIалара зем баккхара СССР кубок.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Хьалхара ди, тIеххьара ди». Телевизионни художественни фильм.
22.50 — ДIалохх «Концертино» яхача камерни ансамбло.
23.10 — «Кердадараш».

19 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Ашараш.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Игорь Саввович». Телевизионни художественни фильма премьера. 2, 3-гIа сереш.
10.20, 16.00 — «Кердадараш».
16.10 — Д. Лондона турпалаш экрана тIа. «Ха — хьежац». 2-гIа сери.
17.30 — ХIана, сендухьа. Бераштa йола передача.
18.00 — КПСС ЦК Пленума накъадолхаш. «Iилмеи вахари».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Мультипликационни фильмаш: «Фантик», «Зурмалги Кхабилги».
19.30 — «Кердадараш».
19.35 — Хьай унахцIена хила безам бале. Туризм. 5-гIа передача.
19.50 — «Игорь Саввович». Телевизионни художественни фильма премьера. 3-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — Шун дехарца вIашагIкхетар. СССР халкъа артист кинорежиссер Е. Матвеев.
22.45 — «Тахан дунен тIа».
23.00 — Концерт.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — Телевизионни документальни фильмаш.
8.45 — «Дошо коа наIараш». ЧССР передача.
9.35 — «Волшебник Изумрудного города». Мультипликационни фильм. 9, 10-гIа сереш.
10.20 — «Хьалхара ди, тIеххьара ди». Телевизионни художественни фильм.
11.25 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
11.55 — Фильм — бераштa. «Трубачева отряд тIом беш я».
13.25 — «Са дег тIа мел дар». Фильм-концерт.
14.30 — «Кердадараш».

СИЙЛАХЬЧА ОКТЯБРА 70 ШУ ДУЗАШ.
НАУРСКИ РАЙОНА ДИ.

17.55 — «Са хьамсара цIа, са юрт...». Кинозарисовка.
18.05 — Эргалоний наькъагIа. Наурски КПСС РК хьалхарча секретара А. А. Просвирова къамаьл.
18.20 — Доакъара — маьхка санна.
18.50 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
19.10 — «Агропром: гIулакхаши нахи».
19.45 — Наурски района къахьегамхошта лаьрхIа концерт.
20.15 — Массанена а хIаранена а. «Фу барзкъа дувх вай?»
20.45 — «Оркестраца цхьана». ЗIамига концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Теш вовр». Художественни фильм.
23.05 — «Кердадараш».

20 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Ашараш.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Игорь Саввович». Телевизионни художественни фильм. 3-гIа сери.
9.15 — Мультфильмаш.
9.45 — «Мехка къонал».
10.20 — «Хьехархои хан». РСФСР хьехархой съезда балхах.
10.50 — «Вреднюга». Мультипликационни фильма премьера.
11.00 — КПСС ЦК Пленума накъадолхаш. «Дизза къамаьл».
12.30 — Г. Гендель. Кончерто Гроссо ля мажор.
12.45 — Сийлахьча Октябра юбилейга. Историн довргдоаца мугIараш. «Салтечун да». Художественни фильм.
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — «Массанена а хIаранена а».
15.15 — «Сигала а лаьтта а». Чкалов Валере вахарцара итт шу». Телевизионни документальни фильм.
16.20 — «ДоттагIле». Телевизионни журнал.
16.50 — БаьцовгIай дуне.
17.50 — «Ниъ хержар». Телевизионни документальни фильма премьера.
18.50 — «СелаIад» яхача дунен халкъашта юкъерча халкъа творчества телепрограммай фестиваль. Мадагаскара иллеши халхараши.
19.20 — Концертни студе Останкино академикаца Н. М. Амосовца вIашагIкхетар.
21.00 — «Ха».

ШОАТТДЕН САЙРИЙНА

21.40 — «СССР Госконцерта хьагойт».
23.00 — «Кердадараш».
23.10 — «Юха а Юрмале».
23.30 — «Ах бийса ялалехьеи яьлчен». Информационно-сакъердаме передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — «Мишта салоI вай».
8.55 — Болама кхерамзле.
9.00 — Ритмически гимнастика.
9.30 — «Iуйрийнара почта».
10.00 — «Вай беш».
10.30 — «УнахцIено».
11.15 — Иркутски студе телевидене программа.
12.10 — Телевизионни театро хьех. В. Белов — «Плотника дувцараш». Телевизионни спектакль.
13.30 — Концерт.
14.20 — «Даьхен хьамсара цIераш». Документальни фильм.
14.40 — «Баьццара фургон». Телевизионни художественни фильм. 1, 2-гIа сереш.
17.05 — Сийлахь Октябри вай мохни (нохчий меттала).
17.15 — «УнахцIенон духьа». Медицински болхлочун Денга (нохчий меттала).
17.45 — Киножурнал.
17.55 — «УнахцIено» (гIалгIай меттала)
18.25 — «Къонахий». Субтитрашца художественни фильм.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «ЙиIиги ломи». Мультипликационни фильм.
20.20 — Кхоана — хоржамаш. НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара С. Н. Кожуховске къамаьл.
20.30 — Шун дехарца. Пандарчаца Р. Евлоевайца вIашагIкхетар (гIалгIай меттала).
21.00 — «Ха».
21.40 — Доазол дехьарча фильма экран. «Роза» кхо операци». Художественни фильм (Вьетнам).
22.45 — «Кердадараш».

РАДИО

18 ИЮНЬ

7.20 — «Юртара Iуйренаш».
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Реклама.
8.40 — 9.00 — «Ца малар — вахара хьисап».
11.15 — «Микрофонаца Грозне гIолла».
11.35 — 12.00 — «Шалинский» совхоза свеклаш лелаеча З. Байтаевайна музыкальни радиооткрытка (нохчий меттала).
15.15 — 15.30 — «Патриот». Радиовыпуск (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — Сайрийнара ашарий программа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Вахари дии». Радиожурнал (нохчий меттала).
18.55 — 19.00 — Ашараш.

УКВ

19.00 — «Сакъердамеча талгIе тIа». Белама программа.
19.20 — «Ашараши догуйлеи». Концерт.

19 ИЮНЬ

7.20 — «Юртара Iуйренаш».
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — «Iилма — производствана».
8.45 — 9.00 — Реклама.
11.15 — 12.00 — «Говзала дукха бесаш». Художественни самодеятельноста доакъашхой выступлени.
15.15 — 15.30 — «Дунен тIа эггара демократичнегIа». Композици (нохчий меттала).
15.30 — 15.45 — Ашараш.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «ДоттагIий оазаш».
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — 19.00 — «Хьона, Даьхе, салтечун дог!» (гIалгIай меттала).

УКВ

19.00 — Къаьнара халкъа иллеш.
19.45 — Нохч - ГIалгIай халхара ашараш.

20 ИЮНЬ

7.20 — «Юртара Iуйренаш».
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Реклама.
10.15 — «Керда гIулакхаш— вахаре» (нохчий меттала).
10.35 — 10.50 — Ашараш.
11.00 — «Къонал».
11.30 — 12.00 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш! «Комиссар». К. Соколова радиоочерк.
12.40 — «Халкъа тIахьожам балха тIа» (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — «Хано хьалхадоах» (гIалгIай меттала).
15.15 — «Илли уллув да». Юртбоахама къахьегамхошта лаьрхIа ашарий программа.
16.00 — «Профсоюзаши вахари».
16.20 — 17.00 — Концерт.
18.20 — 19.00 — «Ашарий почта».

УКВ

19.00 — Илли оал Усманов Имрана.
19.34 — Лирически илле концерт

Хоттам

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш кхоалленаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунда 2—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура республике 27—32, Грозне 29—31 градус йIовхал а йолаш ха хила мег.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьаццанахьа наг - нагахьа догIа а делхаш, из ди къувкъаш делха а мег, бе-беча оагIонашкахьара секунда 3—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура бийсашка 13—18, деношка 25—30 градус йIовхал а йолаш ха латта тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства—2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64;75, 2-75-78; писем—2-85-64; машинописное бюро—2-89-51; корректорская—2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02291. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2261.